Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 18 ИЮНЬ, 1985 ШУ. ● № 73 (7107). ● Мах 3 кеп.

КПСС Центральни Комитете

КПСС Центральни Комитето 1985 шера 12 июне тIаийцаб «Клубни учреждененехи спортивни сооруженесехи пайда эцар тоадара де дезарех» бола соцам.

Соцам тIа белгалдаьккхад, парте XXVI съезда, КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш партийни, советски, профсоюзнии комсомольскии организацеша цхьацца хIама даьд клубни учрежденейн спортивни сооруженейн сеть шеръеш. Лакхбеинаб цар лоархIам идейно-кхетам луча балха, къахьегамхой мохк экономически социальнои дегIакхувлара декхараш толаме кхоачашдара оарцагIбоахача. ДукхагIа йоакхо ю физически культура массовость дIахо а айяра.

Бакъда, культура а спорта а органаша, профсоюзнии комсомольскии комитеташа наха коммунистически кхетам бала, салаIар вIаштIехьдаккха, творчески говзали физически чIоагIбалари дегIакхувларах йолаш йолча материальни базах биззача боараме пайда эцац. Кхоачам боллаш теркам тIабахийтац идейно-нравственни кхетам балара, советски вахара хьисапа пропаганда яра, буржуазни идеологии морали гучаяккхара, потребительски психологи, дина тIехьадиса гIулакхаш дIадахара, корта бохабу малар меларцеи кхыча антиобщественни гIулакхащеи къовсам лоаттабара.

Клубни учрежденейн спортивни сооруженейн балха тайп-тайпара духовни хьашташ кхоачашдар эсала теркалду. Цига хьадац мукъача хана наха тайп-тайпара занятеш чакхъяхара, вIаши гIулакх леладара, культурно сакъердара хиланза даргдоаца хьалаш. Культуран спортеи учреждененеша эсала дегIакхувл самодеятельни юхьиг, хулаш ма хиллара, зрелищни мероприятеш чакхъяхара тIаухийт теркам.

Культурно - просветительни учрежденейн спортивни сооруженейн доккхагIдола дакъа воча хьала тIа да. Во леладу культуран спортеи учрежденеш материально-технически Iалашъяр.

Цунга хьежжа кIезигагIа хул дуккхача клубашкеи спортивни сооруженешкеи ухараш, кагирхой белггаларча даькъо салоIа ха цу учрежденешка боацаш йоаккх.

Партийни, советски, профсоюзни комсомольскии органаша эсала леладу клубни учрежденейн спортивни организацейн болхлой хьакъоастабар а царна кхетам балар а.

КПСС Центральни Комитето союзни республикай Компартей ЦК-та, парте крайкомашта, обкомашта, СССР культура Министерствана, СССР Спорткомитета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК-на, министерствашта, ведомствашта могаду культурно-просветительни учрежденей, спортивни сооруженей балха кIоаргга анализ е, царех эффективно пайда эцар вIаштIехьдоаккхаргдола гIулакхаш кийчде. Соцам тIа белгалдаьккхад, къахьегамхошта юкъе политико-кхетам луча балха, социалистически общежите нормаш толхаяр, корта бохабу малар мелар, хулиганство, эники дешаш алар санна долча дIаяхача замах юхедисарашта духьалъерзаль общественни уйла кхеча партийни организацей когтIортолга хинна культуран спортеи учрежденеш дIаотта еза аьнна. Советски наьха салаIар вIаштIехьа а доаккхаш, клубни учрежденеши спортивни сооруженеши декхарийла я мохк социально-экономически дегIакхувлара декхараш кхоачашдеча цар къахьегамен общественни хьинар совдаккхара гIо де.

Юкъьанцара партийни организацеш хан-ханнахьа хьежа а чIоагIъе а еза культура двореций, цIеной, клубий, парккий, библиотекай, музейин спортивни сооруженейн балха планаш, цар болх тоабара де дезараш де деза. Цун даькъера профсоюзни комсомольскии комитетий лоархIам лакхбе беза.

Наьха салаIар дика вIаштIехьдаккхари, культурно-просветительни а физкультурно-массови а балха юкъе лакъалацари чIоагIагIа хьадеха деза кулгалдара кадрашкара.

Цахаддаш Iомаде, теркалде клубни учрежденей а спортивни сооруженей а балха, мукъача хана сферера советски наьха хьашташи дIадехараши, уж духовно дегIаахара гIо дергдола культурни хьашташ кхоачашделга дегIакхувла. СССР культура Министерствос кхьча министерствашца, ведомствашца цхьана кийчъергья, чакхйоахаргья наха эстетически кхетам балар дIахо тоадергдола мероприятеш.

Соцам тIа белгалдоаккх культуран спортеи учрежденей балха формаши методаши массе а хана тоае езилга, салоIилга вIаштIехьлоаккхача наьха самодеятельноста, инициатива, творчества лоархIам лакхбе безилга. ДукхагIа вIашагIъювхка еза наьха лоIамга хьежжа йола любительски объединенеш, клубаш, кинофотостудеш, технически а художественни а кружокаш, йоакхо е еза цIейнта, граждански обрядашта, ловзаргий, автоматашта, истола тIарча ловзаргашта, выставкашта ше къаьстта залаш къоастаяран кийчъяран. Культуран спортеи органаш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я цу клубий, объединеней, кружокий балха чулоацама тIахьожам оттабе.

Могадаь творчески интеллигенце культурно-шефски болх чIоагIбе, городашкеи йоккхийча юрташкеи общественни хьисапе театрийн филармоней филиалий, музыкальни, художественни, спортивни школай, суртий галерейй, музейни а библиотечни а фондий выставкай сеть шеръелга.

Культура двореций цIенойи, клубий - киноустановкаш оперативнегIа Iалашъеза советски кинематографа дикагIйолча произведенеша. СССР культура Министерствацa, ВЦСПС, СССР Спорткомитетаца, СССР Гостелерадиоца цхьана СССР Госкинос 1985 шера 1 октябрь хьатIакхоачаш кийчдергда культурно-просветительни а физкультурно-массови а балха даймехка видеопрограммай записех пайда эцара де дезараш.

Хиланза даргдоацаш лаьрхIад, СССР культура Министерства, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК, СССР Спорткомитета, СССР дешара Министерства СССР ДОСААФ ЦК, тIема ветераний Советски комитета оборона Министерствацa цхьана, кагирхошта, берашта, кхувш боагIараштa тIема-патриотически кхетам лулга тоалара лаьрхIа, городашкеи районашкеи фордахой, летчикий, парашютистий, космонавтий, десантникий, пограничникий клубаш, оборонно-спортивни лагераш дукхагIа вIашагIйохкилга. СССР Герзашцарча Низашка гIулакх дара тIахьеха ха хьатIакхоачаш а хьатIакхаьча а бола кагирхой кийчбара дикагIа пайда эца беза Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи культурно-просветительни а спортивни а учрежденеех.

СССР Спорткомитет, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК союзни республикай Министрий Советаш, халкъа депутатий моттигера Советаш декхарийла я спортивни сооруженеех эггара лакхерча боараме пайда эца, моллагIча ведомства доалахьа уж хиларга ца хьожаш. ЛоархIаме да спортсооруженешка массе хана болх беш унахцIенон школаш, ада ловрий, унахцIенон болара, лыжай а велосипеда а спорта, нек дара школаш, ГТО комплекса группаш, бераштеи кхувш боагIараштеи йола спортивни клубаш хилар. УнахцIена вахара хьисапа пропаганда елга чIоагIде деза.

ХьинарегIа юкъедоаладе лерхI шоай культура а спорта а учрежденеш йоацача предприятеша, цхьана вIашагIа а кхеташ, культура двореци цIеноехи, клубех а спортивни сооруженеех а пайда эцилгеи уж Iалашъелгеи. Пайдане лаьрхIад безам барий лоIамга хьежжа объединенеши клубаши вIашагIйохкилга, взносаш дIателаш хIаравар цар член хургволча ларда тIа. Керттерча даькъе 1985—1987 шерашка йистелаккха деза мехка городашкеи районашкеи культурно-спортивни комплексаш вIашагIйохкилга.

СССР культура Министерства, СССР Спорткомитета, СССР Госплана, СССР Минфина ВЦСПС-аца цхьана 1986 шера 1 январь хьатIакхачалехьа СССР Министрий Совете предложенеш лургья бахача наха маьхах культуран спортеи учреждененеша гIулакхаш делга шердара де дезарех, мах боаккхаш йолча кружокий, секцей, курсий, культурни а спортивни а инвентара, классика, советски а доазол арахьарча а музыка дикагIйола произведенеш тIаязъяьча грампластинкай, магнитофонни кассетий проката эша хьалаш Iалашдеши цар балха порядок къоастадеш йола.

СССР Спорткомитета ВЦСПС-аца, союзни республикай Министрий Советашца цхьана тIадиллад хозрасчетни физкультурно-унахцIенон объединенеш, комбинаташ, унахцIенон школаш вIашагIйохкар, нах физкультурно - унахцIенон гIулакхаща Iалашбелга, абонементни группай а консультационно - методически пунктий а болх вIаштIехьбоаккхилга царна тIа а дуллаш.

ВЦСПС, СССР культура Министерства, СССР Минпроса, СССР Минвуза, СССР Госпрофобра, СССР Спорткомитета СССР Минфинаца цхьана кийчъергья, дешарахи балхахи мукъа йолча хана дешара заведеней, пачхахьалкхен а общественни а организацей спортивни сооруженехи актови залехи культурно - просветительни а физкультурно-массови а мероприятеш чакхъяхара йола рекомендацеш. ЛаьрхIад клубаш, культура двореци цIеноши, стадионаш, нек ду бассейнаш, спортивни залаши майдаши школай, профессионально - технически училищай, юкъерча специальни дешара заведеней дешархошта пайда эца мах боацаш дIатела, хIаьта вузий студенташта — арендах доагIачун ах маьхах дIатела.

Союзни республикай Министрий Советаша гIулакх доагIаш йолча министерствашцеи ведомствашцеи цхьана чIоагIъергья нах бахача моттигашка берий, кхувш боагIарий клубий болх вIаштIехьбаккхарахи уж материально Iалашъярахи йола положени.

СССР министерствашта ведомствашта, союзни республикай Министрий Советашта рыночни йоацача фондах хьожае лерхI пропаганда хIанзара технически средстваш, культурни, спортивни инвентарь а оборудовани а цар доалахьа йола культуран спортеи учреждененеш. СССР культура Министерства, ВЦСПС, СССР Спорткомитета чIоагIъьча норматившка хьежжа. Цу гIулакха пайда эцаргба, клубни учреждененеша, музейша, спортивни сооруженеша наха маьхах деча гIулакхех, хьашташка хьежжа йолча лоIамеча объединеней, клубий взносех вIашагIхетача средстваех, хIаьта иштта моттигашка субботникаш чакхйоахаш гулдаьчох а.

СССР культура Министерство, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК, СССР Спорткомитет, министерстваши ведомстваши, союзни а автономни а республикай Министрий Советаш, халкъа депутатий краевой а областной а Советий исполкомаш декхарийла я культуран спортеи учрежденеш хьалъара планаш кхоачашъяра, уж тIайола моттигаш а тоаяра. Iан заманахьа болх бе кийчъяра тIехьа чIоагIа тIахьожам лоаттабе. Клубех а спортивни сооруженеех а ца доагIача гIулакхашта пайда эца моттигаш ца хилийта.

Культуран спортеи учрежденеш хьалъяра а тоаяра а студентий отрядаш вIашагIйохкарах йола ВЛКСМ ЦК предложени хьаллаьцай.

СССР Госстройс СССР культура Министерствацa, ВЦСПС-аца, СССР Спорткомитетаца 1986 шера 1 июнь хьатIакхоачаш цхьана юха хьажа а хьежа чIоагIъергья таханено дIадехарий лоархIам а беш, культуран спортеи учреждененей цIенош хьалдара проектировани гIишлош яра а технологически а нормаш.

Кхы тIа гIулакхаш чакхдаха лаьрхIад клубни учрежденеши спортивни сооруженеши, къаьста юрташка, лакха говзал йолча кадраща чIоагIъяра, царна эша вахара-бытовой хьалаш Iалашдара. Пайдане лаьрхIад культура двореций цIенойи, клубий а спортивни сооруженей а кулгалхоша хан-ханнахьа бахача наха хьалхашка шоай балхах отчеташ елга.

СССР культура Министерства, СССР Спорткомитета, ВЦСПС, СССР Минвуза, СССР Госплана, союзни республикай Министрий Советашта Iалашде деза культура учреждененеши спортивни сооруженешти лакхера дешар дийна кадраш кийчъяра система дIахо тоаелга. Шерде деза культура а физически культура а институташ юрташкара кагирхой хьаийбелга. Лакхде деза цига культурно - просветительни балха организатораш-методисташ кийчбелга. ХIаьта юкъерча специальни дешара заведенешка керттерча даькъе художественни самодеятельноста кулгалхой а кийчбеш. Вузий сайрийнарча а заочни а отделенешка дешара дикал лакхъе еза. Культуран физически культурни дешара заведенешка предприятей, колхозий, совхозий стипендиаташ дукхагIа хьежабе беза. Къона специалисташ дIа-хьа бекъача хана хьалхарча аргIанна мехка юртий районашта эшарий лоархIам бе беза, къаьстта РСФСР Нечерноземни зона, Сибира, Гаьнарча Малхбоален.

СССР Гостелерадиос, СССР Госкинос, центральни а моттигашкарча а газетийи журналийи редакцеша массе а хана дувца деза клубни учрежденейн спортивни сооруженейн балхах, пропаганда е еза кердача, пайдане хилар хьагойтача наьха салоIилга вIаштIехьдаккхара формашта.

СССР Госкомиздато лерхI эстетически кхетам лулга, физически культура занятеш елга вIашагIдоллара йола популярни пособеш, хIаьта иштта бераштеи кагирхоштеи культуран спортеи актуальни дешаех дола литература арахеца.

КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада!

Парте аргIанарча XXVII съезда сийленца накъабахара шерра социалистически яхьа йоаржаяьй Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене СМУ-2 бригадай, участкай гIишлонхоша. Болх дикагIа вIаштIехьбаьккхарех цаI я прораб С. Мураев керте латта гIишлон участок.

Къаьстта дика къахьегаш отделочни балхаш деча яхье хьалха латташ ба укхаза штукатураш-маляраш Адамова Есита, Гадаева Зура, Хаджимурадова Аймани, Миназова Люба, плотник Джамалдаев Iийса, кхыбараш. Цар смена нормаш 125 — 130 процент кхоачашъю.

СУРТА ТIА: штукатураш-маляраш Е. Адамова, З. Гадаева, плотник I. Джамалдаев, штукатураш-маляраш А. Хаджимурадова, Л. Миназова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Таронаш шортта я

Укх шера май бетта хьалхарча деношка КПСС областной комитете хилар Нохч-ГIалгIай АССР социалистически яхье хьалхалаттарий вIашагIкхетар.

Цига гулбеннача республике эггара чIоагIагIа сий деш болча наха, КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра доккхагIа дола социалистически декхараш тIа а ийца, берригача Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка Кхайкарал дир халкъа боахама деррига доакъошка доккхий толамаш доахаш КПСС XXVII съезда накъадахара, производства чура резерваш лахарай царех кхы а дикагIа пайда эцарай, карарча шера а ерригача пятилетка а планаш толаме кхоачашъяра деррига низаш оврцагIдаха уж тIахьехаш. Цу кхайкарала кIала кулг яздаьрех цаI я со.

Назрановски районе йоккхагIа йолча промышленни предприятеех я тха фабрика. Цо арахеца трикотажни изделеш наха чIоагIа хоатташ я, бакъда, хоатташ санна дIаэцаш а яларе дукхагIа йолча хана тха гIулакхаш геттара дика хургдар. Из иштта дац. ХIанз а дукха я брак йолаш арахеца продукци, из бахьан долаш дукха я заказчикашкара уха рекламацеш. ХIанад из иштта, хIанад тха фабрика продукци тикашка бIаьргаяйча дукхагIча даькъе нах кулг а постадий, цхьа пайдана йоацача хIаман санна бIара а хьеже дIеухилга? Болх тоабе таронаш йолаш да тхо. Духхьал нурча резервех оаха бизза пайда ийцача а дикка тоалургда гIулакхаш.

Фабрике хIара шоллагIа йола хIамаш тега машинка керда, таханарча хано дIадехарашка хьежжа я. Эшар да йерттIа царех пайда эцар.

Тха хьокхамаш тIехьашка теттача кхоачамбоацарех да укх тайпара хIама а. ДIаболапу керда бутт. ДукхагIча даькъе хьалхарча деношка ма эшша бийдал йоацаш болх ца беш дагIа дезаш кул тхо. Къаьстта берий ползункаш тегаш йола тха бригада. Сеца латт машинкаш, цхьайолча хана 35—40 сагах латта бригада делкъийга йоалл хьабе болх боацаш. Из доккха зе ма дий предприятена, пачхаьалкхенна. ТIаккха хIамаш тегарий алапешта а ма Iаткъий из. Цу гIулакхо чIоагIа боабу наьха къахьегамцара безам.

Цкъаи шоззеи нийсденна хIама дац аз дувцар. Из да дуккхача хана дене хьадоагIаш дола бокъонца ший овла кIоаргга хийца новкъарле еш дола кхоачамбоацар.

ХьатIакхоач бутт чакхбоала ха. Кулгалхошта хов нагахьа санна гIулакх иштта дIахо доде бетта план кхоачашъергйоацилга. Цудухьа хIара бетта ткъоалагIча дийнахьа денз (аз массехк шера зийнад из) цIи яьлча санна тохало директорагара денз участка мастерага кхаччалца мел вар план кхоачашъяра. ХIанззалца низткъа мара кора ца доагIаш хинна тай а шортта хул, кхы тайпа бийдал а корайоагIа. ХIаьта юхе дисача итт денах хьалхарча деношка ца даьр де гIертаж кхыметтел шоаттадийнахьа а кIирандийнахьа а болх бе безаш хул хIамаш тегараш. Укхаза хьахул брак. Бакъда, план кхоачашъярах сводка дIаелча сагота бац тха кулгалхой.

Цо цIаьнха а тешал ду, хаданза эшачунца нах Iалашбеш хилча тха гIулакхаш тоалургхилара.

КПСС обкоме хиннача вIашагIкхетаре къамаьл деш дукхача наха белгалдоахар КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеча къаьстта теркам дисциплина тоаяра тIабахийта безаш хилар. Цигара цIаеча тхоай бригадни совета членашца цхьана хьожар со бригаде из гIулакх мишта латт. ХьалхагIа оаха дукха теркал ца даь хьадда дола кхоачамбоацараш гучадаьлар тхона. Каст-каста балха боацаш хулар мотористкаш Евлоева Аьсети Бузуртанова Лейлаи, бригадеца лоархIаш боллаше а, хIаьта ерригача конвейера пуш йола задани наьха дукхалгеи кIезигалгеи хьежжа ма йий. Гуш дар цу шин цага хьалхаре оаха болх белга. Совето соцам бир бригадера уж дIабоахалга администрацегара деха.

Прогульщикаша, брак ераша чIоагIа новкъарле ю ерригача коллективо тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара. Прогульщикашта укх тайпара тIаIазар де соцам тIаийцаб бригадни совето: нагахьа санна цхьаккха бахьан доацаш прогул яь хуле бехке волчун отпускаш салаIа денош кIезигде. Иштта, Кодзоева Маккас кхоъ прогул йир. Из бахьан долаш профкома заседане соцамах цунна отпуск кхо ди кIезигагIа елар.

ВIашагIкхетаре чIоагIагIа теркам тIабохийташ дар къахьегама овсарле лакхъяр, дикагIбарий балха опыт шерра йоаржаяр санна дола дешаш. Продукци хьаярга дIадодар лохдарга долха наькъаш лахара а оврцагIдовла дезаш долгах а дийцар оаха.

КПСС XXVII съезда даха ма доаггIара накъадахара чIоагIа лоархIаме дешаш уж долга кхетаде хала дац. ХIаьта тха фабрике геттара лоха я цхьайолча участкашкара къахьегама овсарле. Эггара хьалха из дувзаденна да балха ханах бизза пайда ца эцарца, прогулаш ярца, нах тIехьабувларца.

ДукхагIча даькъе нах ханнахьа балха хьаккхувла безача автотранспорто лерттIа болх ца бар бахьан долаш а ниислу. Айса дувцар бакъдеш дола къаьгга масал доаладе безам бар са. Тха хIамаш тегараш балха хьаккхувла транспорт Iалашъе декхарийла яр. Назрановски АТП я. Бакъда, дуккхача хана дене цхьа барт хилац тха цун кулгалхошца, АТП-и тха фабрика администрацеи цхьана кулгаш а яздаь оттадаь договор дале а. Май бетта ханнахьа транспорт ца хилара массехк бIаь саг 10—30 минута балха тIехьаваьннав.

28 мае Карабулакера тха болхлой хьабоалабанзар 8 сахьати 45 минути яьлча мара. Из бахьан долаш 28 саго сахьат гаргга йолча хана болх банзар, сайца лаьттар хIамаш тега цар машинкай бIарчча конвейер!

Ер шу доладелча гIоне духьал ханнахьа автобусашца нах балха хьа ца кхувларах тха фабрикана хинна зе массехк бIаь эзар сом да.

Гуш долча тайпара дерригача кхоачамбоацарашта бехке бараш цхьан фабрика болхлой хинна Iац. Производственни гIулакхаш тоаде эггара хьалха оарцагIбовла безаш фабрика кулгалхой ба. Цар къахьегам вIаштIехьбаккхарга хьежжа хургда хьокхамаш а. ХIаьта хьокхам эца мегаргбола, йаьхий балха опыт йола нах фабрике шортта ба. Бакъда, администраце, партийни, профсоюзни организацей викалаша педара болх бу царна корагIдаьннар ерригача коллективана шерра дIадовзийтара даькъе. Масала, укх тIеххьарча хана дог хьеста толамаш доахарех я Джандарова Сержана кулгалду 7 конвейера бригада. Парте XXVII съезда сийна шера план Советски Конституце денга — 7 октябре кхоачашъе дош деннад цо. ХIаьта хьалха дIаяхача хана кхы лоадам болаш дикача толамашца бегIальювлаш а яцар из коллектив. ТIаккха цун мишта таро хиннай хьалхалаттарел а хьалха яла, малагIча кхоачамех, сен чотах цо пайда эц кхычарна а ховргдолаш деш хIама дац.

Тха коллектив шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, уж дизза кхоачашдара ший низи хьинари кходергдоацаш я. Цунна тешал ду укх шера хьалхарча биь бетта план массе долча хьокхамех оаха кхоачашъяь хиларо.

Л. НАЛЬГИЕВА,
Назрановски трикотажни фабрика хIамаш тегар, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат.

«СССР ЗАСЛУЖЕННИ КОНСТРУКТОРИ» «СССР ЗАСЛУЖЕННИ ТЕХНОЛОГИ» ЯХА СИИЛЕН ЦIЕРАШ ОТТАЯРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

1. «СССР заслуженни конструктори», «СССР заслуженни технологи» яха сийлен цIераш оттае.

2. «СССР заслуженни конструктори» «СССР заслуженни технологи» яха сийлен цIераш тел СССР Лакхехьарча Совета Президиумо конструкторски а технологически а организацей, Iилма-тохкама учреждений, производственни а Iилма-производственни а объединеней предприятейн болхлошта, шоай технико-экономически хьокхамех дуцеи лакхехьарча боарамга хьежжа йола, принципиально керда техника а технологи а кийчъечеи юкъейоалаечеи шоашнара тIехдоккха дакъа юкъедахьарах.

3. «СССР заслуженни конструктори», «СССР заслуженни технологи» яха сийлен цIерех йола положени а «СССР заслуженни конструктори» «СССР заслуженни технологи» яхача паькха тIа йоахкаеча знакий описани а чIоагIъе.

4. 1979 шера 3 июле СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа чIоагIъяьча СССР орденех, медалех, сийлен цIерех йолча юкъарча положене 19 статья шеръе, (СССР Лакхехьарча Совета ведомосташ, 1979 ш. № 28, ст. 479; 1982 ш., № 1, ст. 1, № 23, ст. 408; 1984 ш., № 29, ст. 502, № 44, ст. 796), «СССР заслуженни мелиоратор» яхача дешашта тIехьа «СССР заслуженни конструктор», «СССР заслуженни технолог» яха дешаш тIатохарца.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела хьалхара заместитель В. КУЗНЕЦОВ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

г. Москва, Кремль.
1985 ш., 14 июнь.

М. С. Горбачева А. Хаммерца хинна къамаьл

17 июне КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева тIаийцар США вовзаш вола хIама лелалуча гIозарий викал — «Оксидентал петролеум корпорейшн» компане президент а директорий совета председатель а Арманд Хаммер. Къамел деш дийцар вIаши пайда лургбола советско-американски экономически бувзамаш дегIаахара хила тарлуча, уж чакхдоахача А. Хаммер керте волча компане хьинаре дакъа лоацаш долча наькъех.

М. С. Горбачева дег тIара баркал аьлар А. Хаммера, цо Советски Союза 1921 шера В. И. Ленина издаьча записка подлинник совгIата яларах.

(ТАСС).

ДОАКЪАР КИЙЧДАРА МЕСЯЧНИК

ДОАХАН МЕЦА ХУРГДАЦ

БIаьсти тIехьайнса ена хиннаяле а лаьтта кхоачам боллаш тIоадал а йолаш май бетта бIайха хьийжача малхо дикка дегIайоалаяь доакъара культураш, цонашкара буц. Цудухьа доакъар Iалашдара укх шера планаш кхоачашъе таронаш йолаш я.

Болча аьттонах ма хулла боккхагIа пайда эца хьожаргда тхо. ХIаьта месячник йолча юкъа 500 тонн йол кийчъе, 75 тонн баьца витаминни хьоар даккха дезаш да тхо планагIа. Хьалхашка отталаь декхар кхоачашдар духьа низ кхоачар деш къахьегаш я хIанз колхоза коллектив.

Рапс хьекха яьнккхай оаха. Дика хилар хьувкъам. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 130 центнер моша доакъар даьлар.

Кубанерча толашагIа долча боахамашка санна кхо культура — рапс, люцерна, эспарцет яха буц цхьана йоллаш 1100 тонн сенаж кийчъяй оаха хIанзале. ХIара итт тоннах 1,5 тонн ча а тохаш рапс, цу тIа люцернеи лакхе эспарцети юллаш еллай из. Цу тайпара, сенажа кхо тIоа баьб. Иштта кийчъяь из хьайбаша геттара дика юъ. Сенаж йоллара болх дIахохьош ба. Цунна лаьрхIа буц хьокхаш боахкараштa юкъе геттара дика къахьег механизатора Реутов Александра. Балха норма 140—150 процент ца еш ди дIадахийтац цо.

Цонашка ари тIаьннеи лаьрххIа дIайийнеи буц хьокхаш Iалашъю колхозе йол. Из болх Сунженски дукъа тIа йолча шин бригадо бу. ВархI косилкаца хьокх буц. Трактор дIа ца йохалуча босешкара буц говрашта тIехьайийзача косилкашца геттара дика хьокх Гусев Павелеи Яков Викторен. Норма 4 гектар йолаш ворхI-бархI гектара тIара йол йоаккх цар хIара дийнахьа. Иштта овсаре къахьег косилка трактора тIехьтесса болх беча Косьянов Александра а. ХIанзле 300 тонн гаргга йол яьнккхай цу шин бригаде. Цунах дукхагIъяр фермашка дIаоттаьйй хIанзле.

Укх шера планагIа Iалашъе еза йол 600 тонн я. Цунах кхо бIаь тонн лаьттагIа йолла дага да тхо. Кубанерча боахамаша санна. Фуд цу хьисапа дика дар?

Массе хана санна, буц хьекхачул тIехьагIа кхай тIа уллаш ши-кхо ди а даккхийте хьалъац йол. Из кхай тIа вIашкатохача, холаш деча, хIаьта машинаш тIа йоттача хана каг а луш баьца дукха лордилгаш юс кхай тIа. ХIаьта уж аьлаца эггара хььнагIа дола дакъа да. Из кхоачамбоацар нийс ца далийта гIерташ хаддаза цхьацца таронеш лех специалисташа. Хьадечох дог лазаш, халонех ца кхераш болчарпа уж кора а йоагIа. Масала, цхьабараша хьекхачул тIехьагIа кхай тIа цхьа ди мара а ца доаккхийташ баьцовгIаш мIаьда йолча хана хьалъац йол. Иштта йолча цунцара лордаш йови.

Соахка цу хьисапе 100 тонн Iалашъяьяр оаха. Чаца ейнча кхыметтел юхе хIама а юташ дIаюъ доахана иштта кийчъяь йол.

Къа а ца йолийташ ший ханнахьа хьекхача баьцах мара хилац лерттIа доакъар. Из гIулакх кхета а деш ма хулла сихагIа болх бе гIерт доакъар Iалашдеш боахкараш.

ХIара шера доккха новкъостал ду тхона цхьацца промышленни предприятешкарча болхлоша. ХIанз Грознерча «Чечингстройтрансера» 30 саг ва тхо долча босепашка кулг-кара буц хьокхаш. Цар беча балха геттара раьза а да тхо.

Царна задани еннай 100 тонн моша доакъар кийчде. Хьалхашка отталаь декхар кхоачашде гарга ба уж. Дукха хIама ца вашаш 80 тонн буц хьекхай хIанзле, вешта кхы а 70 тонн кийчъе дош деннад цар.

Люцерна цкъа хьекха чакхдаьннад тхо. ШозлагIа хьакхара из сихагIа дегIайоагIаргйолаш мукъадаьннача кхашка минеральни удобренеш а тайса хий дилла доладаьд. ДогIан хьисапе хий детташ йолча агрегаташ тIа болх бечарна юкъе геттара дика къахьег Ермоленко Анатоле. Ди дIадахийтац цо балха ши норма ца еш. Кхашка хий тоха доладича денз, хIаьта цо хьалха къахьийгад гураха дIадийнача ялата а баьцадаараштa а хий дуллаш, цун агрегат еха хинна моттиг хиннаяц.

Н. ДОРОДНОВ,
Сунженски района «Победа» яхача колхоза парткома секретарь.

Оарц дала! ● ДОАЛ ВО ДУ

Ачхой-Мартановски районерча «Ореховский» совхозе дIайийнача хIамашта геттара во доал ду.

БIаь гектара тIа дIайийна шекара свеклаш хIанз а 15 гектара тIара ярашта мара оасар даь яц, вожаш йийнараш санна лархIа мегаргйолаш я.

Во хьал долаш я сомий бешамаш а. Гаьнашта юкъера йовкъаш культиваци ца еш тIехьаяьккхай. ТIехьадоах зене йолча са доаллача хIамашта, лазарашта духьала молхаш тохилга. Цудухьа во летаб сом.

Сомий бешамаши баьцадараши леладеча бригадашка 130 саг гаргга ва. Царех хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 60—70 мара аравалац балха.

Шекара свеклаш оасарах кIалхаръяхара, сомий бешамашта, дIайийнача кхыча культураштa доал делга лерттIа вIаштIехьдаккхара оарцагIа бовла беза Ачхой-Мартановски РАПО кулгалхой.

Х. МАГОМЕТОВ.

КАДРАШТА—ИДЕЙНИ КХЕТАМ

Дешара шу» чакхдаьннад КПСС Грозненски горкомерча марксизма - ленинизма университета. Ший къаьстта белгалонаш йолаш дар чакхдаьнна дешара шу. Сийлахьбоккхача Даймехка тӀем тӀа германски фашизм эшаь советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизар деддаро. КПСС ЦК мартовски а апрельски а (1985 ш.) Пленумий решенеша, парте XXVII съезда кийчо е йолаяро наьха къахьегама а политически а хьинар айденнача хьале чакхдаьннад из.

Вай парте массе а хана керттера лоархӀ кадрашта идейни кхетам лулга, лакха политически культура йолаш, кӀоарга интернационалистски кхетам болаш, коммунистически этика йолаш уж хилийтар.

Партийни дешара системе лоархӀамегӀа йола моттиг дӀалоац марксизма - ленинизма университеташа, партийнобоахама актива а идеологически кадрашта а идейни кхетам ду кхуврчаш хинна дӀаэтта йолча.

Алхха укх тӀехьарча пхе шера КПСС Грозненски горкомера марксизма - ленинизма университет чакхъьккхай кхо эзар гаргга саго. ДӀадахача дешара шера из йистеяьккхай 400 совгӀча саго. Царна юкъе ба «Чечингплодоовощхоз» ПМК-1 начальник Я. И. Дениев, ПОГНОС РМЗ директора заместитель А. И. Волков, ЧИУС СМУ-5 мастер Э. М. Висаитов, «Монтажтермоизоляце» треста управлене начальника заместитель В. Н. Перегожин, халкъа тӀахьожама Ленински районни комитета инспектор Я. В. Ленькова, Заводской райисполкома отдела заведующи Б. М. Юшаев, мехкдаьтта института кафедра заведующи А. У. Мальсагов, кхыбараш.

Марксизма - ленинизма университета керттера декхар да — пропагандистски кадраш кийчъелга, хӀана аьлча, партийни а экономически а дешара системе керттера ва пропагандист. Цунна ховчунга, цун идейни сакхетамга, методически кийчонга, цо вахаре лоацача позицега хьежже хул занятеш, ладувгӀараша уж тӀазцар, цар творчески хьинар. Партийни дешар организационно а методически а Ӏалашдара лоархӀаме да, предмет кӀоаргга довзаш, тӀадилла гӀулакх кхоачашделга Ӏалашде, юххера хьахулар лакхде вӀаштӀехьдоалаш пропагандист хилар. Цу дерригнена кӀезига лоархӀам болаш яц пропагандистий методически кийчо.

Марксизма - ленинизма университете укх тӀеххьарча пхе шера пропагандистийн лекторийн говзал лакхъяра отделени йистеяьккхай 500 гаргга саго. Царна юкъе шоаш дика пропагандисташ хилар хьахьенха ба «Автоспецоборудоване» директор Негинский Леонид Моисеевич, тубольница керттерча лора заместитель Зизиев Мухьдин Аюбович, производственно-товарни контора оператор Елфимова Ольга Алексеевна, дукхха кхыбараш.

Идеологически кадраш кийчъеча, царна организаторски а методически а говзал луча чӀоаггӀа пайда лу, уж шоаш партийни организацешка пропагандисташ, цар заместителаш, политинформатораш, лектораш болаш общественно - политически балха хьинаре дакъа лоацаш хиларо.

Цу лоархӀамеча гӀулакха царна доккха методически новкъостал ду университета партийни пропаганда кафедра заведующе доцента И. Т. Сенченкос, доценташа Н. Н. Котельникова, Е. П. Ковнацке.

КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленуме белгалдаьккхад вай общество социально - экономически дегӀахар сихдаьза даргдоацилга. Цу процесса кулгалде дезараш массе а оагӀорахьара кийчо йола кадраш я. ДӀадахача дешара шера марксизма-ленинизма университете дукхагӀа пайда ийцаб рефераташ язъяр, дипломни балхаш кийчдар, теоретически конференцеш чакхъяхар санна йолча дешараш Ӏомабара активни формаех.

КПСС истореи партийни строительстваи кафедра заведующе, доцента В. И. Филькина кулгалдеш чакхъяьлар фашистски Германи эшаяь советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара хетаяь ерригача университета юкъара конференци.

Политэкономе кафедра заведующе доцента В. И. Синельникова хьалхленца боахама кулгалхой отделене хиннай «Империализмах йола ленински теории таханен» яхача темах теоретически конференци. Укхаза докладаш йир «Чечингремстрой» треста вокхагӀволча инженера И. М. Плиева, «Грозэнерго» Малхбоалехьарча электрически сетей директора Р. Л. Дживанширлна, «Грознефть» объединенс тампонажни контора вокхагӀволча инженера М. И. Лисицина, трубно - экспериментальни база ПТО йоккхагӀйолча диспетчера В. А. Алиевас, товарий дикалаи торговленеи йолча РСФСР Госинспекие Нохч-ГӀалгӀай управлене начальника Л. Г. Давиденкос, «Грознефтегеофизика» треста вокхагӀволча инженера В. И. Лисова.

Конференце дакъа лоацаш хиннараша кӀоаргга техкар «Империализм капитализма лакхера стади санна» яха В. И. Ленича болх, хӀанзара цун лоархӀам белгал а боаккхаш. Таханара баьдараш доашхаш дар конференце даь къамаьлаш. Дешаш бараштa могадаьд шоай коллективашка лекцеш ешача, къамаьлаш деча конференце материалех пайда эца.

СССР журналистий Союза члена, университета вокхагӀволча преподавателa Лавриненко Владимир Михайловича хьалхаленца дика чакхйийннай занятеш УМЛ журналистика отделене. Дешара планах лаьрхӀачул совгӀа, дуккхача цу отделене дешаш бараша кӀоарга чулоацам болаш рефераташ язъяьй «Парте XXVI съездой цул тӀехьагӀарча КПСС ЦК Пленумашеи дӀадехарашка хьежжа долча массови информаце средствай декхараш» яхача темах.

Журналистика отделене хьалхарча курсе багӀараша кийч а даь эггара хьалха арахийцад пенгазетаци молнешлистокаци.

Цхьа наггахьа саг дӀаваьлча журналистика отделене дешараша дика караерзаьй хьалхарча курса программа, лакхача боараме дӀаешнай экзаменаш.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума соцамашка хьежжа, университете чӀоаггӀа теркам тӀабахийта леладу контрпропаганда боарам лакхбара дош. Цу тематиках КПСС горкома лектора П. М. Хорошилова еша лекцеш хул, кӀоаргга теоретически анализ йолаш, вахарера масалаш долаш, моастагӀаша дувцар доходеш чулоацам болаш. Университета дешархошта советски законех йола бокъонаш хьехаш дукха болх бу НГӀАССР юстице министерства сектора заведующе Ю. Б. Кригера.

Партийни дешара стиль тоаелга —из да цун достамаш дукхагӀа вахара тӀадерзадар а, парте членаштеи активаи марксизма - ленинизма бӀарча йолча философски, экономически, социально - политически система кхетам балар а. Из дерригa хара ларда тӀа мара нийса кхеталургьяр общественни процессаши явленеши, алхха цар таро лу хӀама хьаӀомадеча а балха а гӀалат ца вала.

Университете лекцеш ешача а семинарски занятеш еча а юкъезза хиннаб дика кийчо йола преподавателаш: профессораш В. Б. Виноградов, И. Р. Лоов, доценташ В. И. Филькин, В. И. Синельников, Р. Л. Межидов, С. П. Варламов, М. Ю. Келигов, кхыбараш.

ДукхагӀбола дешархой ханнахьа занятешка хьаухаш а, семинараштa лерттӀа кийчо еш а хиннаб. КӀоаргга Ӏомаяьй цар марксизма - ленинизма теори. 100 саго тӀехдика дешарца белгалвоалаш йистеяьккхай марксизма - ленинизма университет.

ХӀаьта а тха балха цхьадола кхоачамбоацараш а да. Царех керттердар — цхьабола дешархой лекцешкеи семинарски занятешкеи ханханахьа хьа ца ахар да. Цун бахьан да, «Гроэтрубопроводстрой», СМУ-3, фабрика-кухне, йий доаккхача завода, респотребсоюза, кхийолча а партийни организацеша шоаш университете хьожабаьча наха дешара тӀахьожам ца лоаттабар.

Кадраш идейно чӀоагӀъяр дӀахо тоаделга, берригача къахьегамхой политически сакхетам а творчески къахьегара лоӀам а лакхбелга — иштта да, эггара хьалхарча аргӀаша марксистско - ленински дешар Ӏомадар а долаш, Ӏилман лардаш тӀа идеологически балха ерригача участкашкара болх вӀаштӀехьбаккхара даькъе партийни комитеташта хьалхашка латта декхар. Иштта да — къахьегамхой коммунистически сакхетам лакхбара, парте XXVI съездо, КПСС ЦК цул тӀехьагӀарча Пленумаша белгалдаьха социально - экономически декхараш толаме кхоачашделга идеологически Ӏалашдара эша хьал а.

А. ЧЕШЕНКО,
КПСС Грозненски горкомерча марксизма - ленинизма университета директор.

Шалински района Куйбышева цӀерагӀча совхозе доярка йолаш хьаьнала къахьегаш я Идрисова Медна. Ший низ дӀакхоачар ду къонача болхлочо ший групперча доахангара хьайоаккха шура дукхагӀа хилийта гӀерташ. Толаме кхоачашъю Идрисовас шура яккхара хӀара бетта план.

Укх шера хьалхарча квартале ше Ӏунал деча групперча хӀара кхоабача Ӏаттагара цо яьккха шура 400 килограммал тӀех яр. Цу ферме дикагӀбала хьокхам бар из. Массаза а дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхарчарна юкъе хул Идрисова Медна. ХӀанз «КПСС аргӀанарча XXVII-ча съезда — хьинареча къахьегама 27 декада!» яхача дерригхалкъа боламе а хьинаре дакъа лоац къонача доярка.

СУРТА ТӀА: доярка Идрисова Медна.

З. АМЛИЕВА сурт.

НАЗРАНЕРА ХОАМАШ

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

Укх деношка района идеологически актива семинар хилар ГӀ. Ахриева цӀерагӀча «Электроинструмент» завода актови зале. Лекционни пропаганда кердача дӀадехарий хьисапе вӀаштӀехьъяккхара де эшарех доклад йир парте райкома секретара Л. Б. Амерхановас.

Района лектораша шоай балха тӀа Ӏоаяьча опытах, цу даькъе пайданедар шерра дӀа-юха доаржаде дезаш хиларах дийцар цу завода партбюро секретара Б. Х. Ториева.

Цул тӀехьагӀа «КПСС ЦК июньски (1983 ш.), апрельски (1985 ш.) Пленумий решенешка хьежжа беча идеологически массово - политически балха лоархӀамеча дешаех къамаьл дир КПСС обкома лекторски группа кулгалхочо Ю. В. Мареченкова.

Зале хинначар иштта ладийгӀар КПСС обкома лектора В. В. Баикина дунен халкъашта юкъе латтача хьалах льча лекцега а.

БЕЗАМЕ ВӀАШАГӀКХЕТАР

Дукха ха йоацаш районерча кино дезараштa доккха дикахетар хилар. Уж болча хьоашалгӀа венавар М. Горьке цӀерагӀча студе кинорежиссер Мамилов Суламбик. Наьсархой чӀоагӀа ловш бар цох кхета, цун кердача фильма премьера республике хиннилга хезадар царна. Москве киностуде балха валехьа дуккхача шерашка Х. Нурадилова цӀерагӀча Нохч - ГӀалгӀай драматически театре актер, Грозненски телестуде режиссер волаш болх баьб С. Мамилова. Районни Культура цӀагӀа гулбеннарий цӀаьхха а йиш хилар художественни фильмаш кхоллаш шоай мехкахочоа карагӀдаьннар бӀаргаго. Экрано гойт цо хьадаьча фильмашкара цхьаццадола доакъош.

Бухсоццаш цига хьахьенхар С. Мамилова тӀеххьара болх — «ЭгӀазлон ди» яха фильм. Фонтастика хьисапе оттадаь дале а цу фильмо нах тӀахьех къызалца машар боацаш хила, лаьттан тӀара вай тахана ра сийрда вахар лораде.

Клубе хиннaчар дукха хаттараш дир кинорежиссерaга, дувцийтар цунга ший творчески планех.

СОВЕТСКИ ЭСКАРЕ БАХА НАКЪАБАЬХАР

Город Назрaне Сийлен мемориала хьалхашка укх деношка митинг хилар. Цига мугӀарагӀа хьалъэтта латт Цӏеча Эскаре гӀулакх де баха ха кхаьча кагирхой, цар гаргара, бовзаш-безаш бола нах, района бахархой.

Митинг хьайийллар ВЛКСМ райкома хьалхарча секретара М. Тумгаева.

Къамаьлаш даьча тӀема ветерана М. Гизатулина, ГӀ. Ахриева цӀерагӀча «Электроинструмент» завода хьалхалаттача болхлоша СССР Лакхехьарча Совета депутата ТӀ. Халгуева, НГӀАССР Лакхехьарча Совета депутата А. Котиева дег тӀара ловца баьннхар шоаш накъабоахачарна, декхар тӀадиллар эскаре вода хӀаравар тӀемен политически кийчон отличник хургволаш цига эздий гӀулакхаш, оамалаш гойташ хила веза, аьнна.

Гулбеннараш тӀем тӀа байнараш дагалаьца йист ца хулаш минута сайца лаьттар. ТӀаккха мемориала хьалхашка зизаш дехнар цар.

Эскаре болхарашка Сийлен мемориала юхера лаьтта чудола медальонаш елар.

ДӀабаха кийчбеннача кагийча наха дош делар шоаш СССР лораяра декхар тешшаме кхоачашдергда, аьнна.

ХӀанз денз хӀара шера бӀаьстии гурахьеи эскаре болха кагирхой цу тайпара торжественни хьале цигара накъабоахаргболаш ба наьсархой. Мемориалаца цхьана районе хьахиннай дика керда традици а.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совете

Къахьегамхой письмошта— теркам

Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета Президиума аргӀанара заседани хиннай. Заседане дийцад района колхозашка, совхозашка, предприятешкеи организацешкеи къахьегамхой письмошка нийсеи хьаннахьеи хьажара тӀехьа тӀахьожам лоаттабеш, халкъа депутатий Наурски районни Совета исполкомо беча балхах дола дош. Райисполкома председатела заместитела Т. А. Бондаренкос баьча хоамага ла а дийгӀа, Президиумо белгалдаьккхар, райисполкоме цун отделашка, халкъа депутатий юртий а станицай а Советий исполкомашка, колхозашка, совхозашка, предприятешка, организацешка къахьегамхой царна аьттув болча хана тӀанийбелга. ХӀара бетта графиках райисполкома членаша тӀанийбу гражданаш халкъа депутатий юртий а станицай а Советашка. Дуккхача къахьегамхой дехараш тохк депутаташа, общественносто, балха хьалха латтараша дакъа а лоацаш.

Гражданий дехарашка ханнахьа хьажараи уж нийса къоастадараи тӀахьожам лоаттабеш, районни исполнительни комитето техк из болх района предприятешка, совхозашка, колхозашка дӀа мишта оттабаьб. Къахьегамхой дехарашка хьожаш Мекенски станични Совето, «Советская Россия» яхача колхозо, «Плодопитомнический», «Терский» совхозаша, «Сельхозтехника» районни производственни объединене беча балха отчеташка ладийгӀад.

Райисполкомо гуча а доах дӀа а доах лоткъамаш хьакхолла бахьанаш. Маькха а булкай а изделей дикал лакхъяра, баха нах автотранспортаца Ӏалашбелга, автомобилий наькъаш уъаделгеи тоаделгеи тоалара тӀадерзадаь гӀулакхаш чакхдаьхад.

Цунца цхьана заседане белгалдаьккхад, къахьегамхой дехараш къоастадара даькъера районни Совета исполкома болх тахан дӀадехарашка хьежжа боацилга. Районе кӀезига яц законах дола къахьегамхой хьашташ телхадеш, лоткъамаш нийса ца къоастадеш йола моттигаш.

Цхьайолча колхозий, совхозий, предприятей, организацей кулгалхоша кхоачам болаш леладац нах чубаха цӀенош тоадара, газ чуйиллара, нах баха моттигаш хица Ӏалашъяра таронаш лахара гӀулакх. Баьча балхах доагӀар ханнахьа а нийса а дӀа ца далар бахьан долаш, лакхехьарча органашка дуккха лоткъамаш ухийт районерча къахьегамхоша.

Райисполкомо эсала леладу гражданий письмошцара а дагахьарча дехарашцара а болх тоабара хьакъехьара шийй решенеш кхоачашъяра тӀехьа тӀахьожам лоаттабелга. КӀезига тӀанийбу гражданаш къахьегама коллективашка а бахача моттигашка а.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета Президиумо декхарийла яьй Наурски райисполком, гражданий лоткъамаши заявленеши колхозашка, совхозашка, предприятешка, учреждененшка, районерча кхыча организацешка мишта къестаю техка. «Дийллача письмой денош» дукхагӀа чакхдаха, лоткъамаш хьахилара бахьанаш дӀадахара эша гӀулакхаш шийй ханнахьа кхоачашде.

Советски а боахама а организацей болх тоабара тӀаерзаяь йола къахьегама коллективашкеи нах бахача моттигашкеи къахьегамхоша енна предложенеши замечанеши ханнахьа кхоачашъяра тӀехьара райисполкома отделий, управленей, кхыча организацей бехктокхам лакхбе беза. ЧӀоагӀъе еза правовой пропаганда, массе а хана, оперативно нахага хоам бе беза письмошка а вӀашагӀкхийттача а гражданаша айдаь дехараш къоастадеш даьчох.

Материалий кхом бе

Министрий Совета Президиумо дийцар, бийдала, доагора - энергетически кхыча материальни кхоачамех кхом беш пайда эцара тӀехьа «Грознефтеоргсинтез» а «Севкавнефтегазпереработка» а объединенеша беча балха долча кхоачамбоацарех дола дош. Белгалдаьккхад, бийдала, доагора - энергетически, кхыча материальни кхоачамех кхом беш рационально пайда эцара тӀехьара къовсам чӀоагӀбара хьакъехьара партеи правительстваи соцамаш кхоачашдара доагӀар цу объединеней кулгалхоша ца даьлга. Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара, материалий, бийдала, энерге кхоачамий нормаш увттаеча, учет лелаеча порядок оттаяра тӀехьа боагӀаш бола тӀахьожам лоаттабац цу объединенеша. 1984 шерен укх шера хьалхарча кварталеи «Грознефтеоргсинтез» объединене нормах йоагӀачул совгӀа дӀаяхийтай дукха аммиак, серни кислота, фенол, бутилови спирт, бензин, электроэнерги. «Севкавнетегазпереработка» объединене йоагӀачул совгӀа йоаяьй каустически сода, серни кислота, электрически а йӀовхала а энерги.

Из нийсденнад, цу объединенешка материальни а доагора - энергетически а кхоачамех кхом беш пайда эцилга Ӏалашдара белгалдаьха гӀулакхаш вахаре чакхдоахилга эсала леладар. ХӀамашта кхомбергбола техникеи технологеи юкъейоалаелга боагӀача боараме ца хилар бахьан долаш.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета Президиумо объединеней кулгалхой «Грознефтеоргсинтез» (н. Мельниченко), «Севкавнефтегазпереработка» (н. Коротун) теркам тӀаберзабир материальни а доагора - энергетически а кхоачамех рационально пайда эцареи цар кхом бареи бехктокхам царна шоашта тӀабужаш хилара. Царна могадаьд электроэнерги а материалаш а кхояра комплексни программа кийчъелга. Гуйран - Ӏан хана болх бара энергобоахамаш кийча хилара паспорташ юкъедоаладаьча «Грознефть» объединене опытах шерра пайда эцилга.

НГӀАССР халкъа тӀахьожама комитета, «Грозэнерго» РЭУ энергонадзора тӀадиллад, материальни а доагора-энергетически а кхоачамех лерттӀа пайда эцара «Грознефтеоргсинтез», «Севкавнефтегазпереработка» объединенеша беча балха тӀехьара тӀахьожам чӀоагӀбелга, доагора-энергетически а материальни а кхоачамех лерттӀа пайда эцилга Ӏалаш ца деш нормаех йоагӀачул совгӀа уж йовеча коллективай кулгалхой лирача материальни а дисциплинарни а бехктокхаме озилга.

Дукха тӀемен къахьегамен ветеранаш ба «Малгобекнефть» мехкдаьттеи гази йоахача управлене хьаьнала къахьегаш. Царех цаӀ ва 1944 шера тӀем тӀа чов хиларах цӀавеча гӀоне мехкдаьтта скважинашта капитальни ремонт еча цехе къахьегаш вола оператор Крамаренко Петр Михайлович.

1978 шера денз пенсе воллаше салаӀара сагота вац ветеран. Ший декхараш тӀехдика кхоачашдарал совгӀа Петр Михайловича дика хьехамча ше волга а хьагойтад. Белгалданкха деза цехе эггара хьалхарчарца пятилетка тӀеххьарча шера ялх бетта декхар Коталон 40 шу дузача Денга Крамаренкос кхоачашдаь хилар. Ший пятилетка стахановски болама 50 шу дузача денга кхоачашъе дош деннад цо.

Дика болх барал совгӀа тӀема ветерана хьинаре дакъа лоац общественни вахаре а. Из каст-каста го йиш я Малгобекерча дешархоцца вӀашагӀкхетаре вена. Цо дешархой Ӏомабу Даьхе еза, цар дика дешарга хьежжа мара дӀахорча вахаре а аьттув баргбоацилгах дувц.

СУРТА ТӀА: тӀемен къахьегамен ветеран П. Крамаренко.

И. ПЛИЕВА сурт.

1905—1907 шерашка Россе революци хинна 80 шу дузаш

БРОНЕНОСЕЦ

Дезткъа шу хьалха, 1905 шера июнь бетта Ӏаьржача форда тӀа хиннача событе кӀоаргга лар йитар российски революционни болама исторе. Цу ханага диллача геттара керда хинна тӀема кема, эрсий флото доккхал деш хинна «Князь Потемкин Таврический» оалаш хинна броненосец гӀеттар пачхьална духьала, мехка кхехкаш лаьттача революце оагӀув хьаллаьцар. Эпсараш лиица а лиица, шоаш хержача судовой комиссе кулгал а деш, итт ди совгӀча хана доал дир матросаша броненосца. Россе исторе эггара хьалха халкъа царгӀато бахьан лоаттабеча къовсама чӀоагӀало а хинна дӀаэттар самодержаве чӀоагӀало хинна лаьтта тӀема кема.

Революце ала эккхийта сийг бар эсалча кхачанна, эпсарий къизалаш, команда чотах хӀама а йоаккхаш, цар деча лечкъораштеи матросаш раьза боацаш хилар. Бокъонца дола бахьан дуккха кӀоаргагӀдар. «Потемкина» тӀа гӀулакх деш хиннараш, кхыча кемаш тӀа хиннараш а санна, пачхьа Ӏаьдало къа ца хеташ Ӏазане лоаттабаь а эксплуатировать даь а бола болхлойи ахархойи бар. Кхетадеш да, 1905 шера 9 январе Петербурге болхлой маьршача демонстрацена топаш йийттачул тӀехьагӀа, болхлошеи ахархошеи яь революционни выступлени, шоай дулхах - цӀийх дола хӀама санна матросаша тӀайийца хилар. МоллагӀа бахьан хилча кхоачам болаш дар чуделла эксплуататорашцареи пачхьа режимацареи моастагӀал арадалара.

Восстани духхьал «Потемкина» тӀа хилара бахьан кхетаде безам хилча, ха деззаш да цу кема тӀа хьинаре болх беш большевистски организаци хинна хилар. Матросий революционни къовсама керте эттар большевикаш - ленинцаш: матрос Григорий Вакулинчуки унтер-эпсар Афанасий Матюшенкои.

«Потемкина» тӀа хиннача большевикий подпольни организаце кулгалхой айхха бувзам болаш бар кхыча кемаш тӀа хиннача парте членашца. Цхьана оттаяьяр цар дерригача Ӏаьржача форда тӀарча эскадра восстане план. Амма гӀулакх мишта эттар аьлча, «Потемкина» тӀа выступлени йилла хиннача ханал хьалха йолаелар, цудухьа локальни кеп йолаш а хилар. Выступлени хилале массехк ди хьалха хайра командованена восстани кийчъеш йолга. Матросаш лувца а большевикашца ба аьнна шоаш дегабуам бераш кемаш тӀа дӀабаха а болабелар. Дуккхача кемаш тӀа хиннача партийни организаценеи восстане подпольни штабаи керте лаьттараш лийцар.

Бокъонца лаьрхӀача цхьаь диса «Потемкин», восстани йолаеннача хьалхарча диннахье а, вешта аьлча 14 июне (къаьнача стилах). Вакулинчука предложенех, Севастопола районера дӀа а даьнна, Одессагахьа доладелар, забастовка еш болча города болхлоех дӀа а кхийтта пачхьа Ӏаьдала духьала дӀахо цхьана къовсам лоаттабара. Цу диннахьа саррахьа Одесски рейде якорь форда чукхесар цо. 15 июне ерригa город форда йисте араяьлар, революционни кемага моаршал а хетташ. Одессера, болхлойи восстани яьча потемкинцийи иштa барт хургба аьнна дага а доацаш хинна, Ӏаьдалаш деха хьайзар. Полицииказакашим вӀалла ара а бувлацар города юкъе, шоаш яьнна цӀи кхы а михьара яккхар кхераш.

«Потемкина» борта тӀа кхаьчар Одессерча большевистски организаце викалаш. Цхьана яьча заседане дийцар, забастовка еш бола болхлой хьаллацара форда йисте матросий десант хоайнча бакъахьа хургда-хургдац яха дош. Цхьабакъда, из дош дувцаш, кхоачам боллаш революционни денал хилаизар, хӀаьта десант Ӏо а хоалнзар. ДӀахорча событеша хьахьсккхача тайпара, белггала укхаза далийтар цӀенхаштарa гӀалат. Ха тийдийтар, царски Ӏаьдала таро хилар саметта доаладе а гӀайттача матросашта духьаларча къовсама низаш вӀашагӀтоха а.

Пачхьа приказагӀа восстани йолаеннача диълагӀча диннахьа шозза хьожайир Ӏаьржача форда флота командующе тӀема кемай армада — хьалхагӀа кхо броненосеци диъ миноносеци, хӀаьта шозлагӀа —пхи броненосеци ялх миноносеци — революционни кема фордала чудахийта декхар тӀа а дилла. Из ха а хайна, судовой комиссе лаьрхӀар тӀом бе. Армадана духьала дахар броненосец. Цхьабакъда, шозза а тӀом банзар. Вокх кемаш тӀарча матросаша тигадац шоай повкъосташта йоккхий топаш етта.

«Потемкинах» дӀакхийтар цу деношка кхыча кхаь кема командаш — «Георгий Победоносец» яхача броненосца, № 267 йолча миноносца, «Веха» оалаш хиннача госпитальни кема. Царех хилар боккха а кхераме а низ. Цхьабакъда, гӀулакхаш бартагӀа леладе а, къовсама программа цхьана оттае а вӀаштӀехьдаьннадац командай. Цун бахьан дар шоаш каралаьцача гӀулакхах дика кхеташ а массане лоархӀаш а бола кулгалхой ца хилар. Из бахьан долаш дӀахо а къовсам цхьаь лоаттабе бнизар «Потемкина».

ХӀаьта цун командане кулгалхоштеи тӀаотташ латтар кема кхачанца, молача хица, доагорца Ӏалашдарца ювзаенна халонаш. Флота базаша уж хӀамаш лургйоацаш хилар шеко йолаш дацар. Этта хьал цхьаккха тайпара а де хӀама доацаш хилар кхета а даь, судовой комиссе лаьрхӀар кема Румынегахьа дӀалахийта, амма укхаза а аьттув баланзар «Потемкина». Румыне Ӏаьдалаша тиганзар эрсий кема Ӏалашде. ТӀаккха юха цӀадийрзар «Потемкин», цу наькъа Феодосе гӀоргдолаш.

Иштта аьттув боацаш гӀулакх эттача хана, Ӏалаьмате доккха денал гойтар команда. Даа хӀама дацар, эшаш дар мала хий, латташ ахкан йӀовхал яр, болата кема къулбехьарча июньски малхо цӀийдаьдар. Из деррига ловра матросаша. Эрсий халкъ потемкинций гӀоига догдоахаш хилар кхетадаро, совбоахар цар низ. Оаха, яздаьд тӀехьагӀа Матюшенко Афанасе, лаьрхӀар «из крепость дӀа а кхесса дӀадолхачул цу чу дайча дикагӀа да аьнна».

Феодосе моттигерча Ӏаьдало кхачан продукташца Ӏалашдир кема, цхьабакъда, хийи кӀори баланзар. ДӀахо иштa лела вӀаштӀехьдацар революционни кема. Ӏаьржача форда флота кхыча кемаша хьал а ца лоацаш диса из, Румыне дӀа а даха цигарча Ӏаьдалашта карадаха дезаш хилар. Констанце дӀаболхаш новкъа дӀаелар матросаша цу деношка моастагӀашта духьала къовсам лоаттабеш революционни кемана тӀаьгӀа ЦӀе байракх.

24 июне якорь тессар цо Констанца арахьарча рейде. Румынски Ӏаьдалаца гаранти елар эрсий фордахошта кхерам тӀа а бойтаргбац мукъа а бутаргба аьнна. Кема тӀара Ӏобаьлча, румынски паспорташ делар матросашта, цу мехка гражданаш бир. Цхьабола потемкинцаш Швейцаре, Америке, Австрале, кхыча мехкашка дӀабахар тӀехьагӀа. Пачхьа правительства эмиссарий агитацех тийша а тийша, мехка юхабаьхкараштa доккха полицейски Ӏазап тӀаоттадир, набахта чубийххар, каторге ахийтар. 1907 шера къайлагӀа Россе юхавена Матюшенко Афанасий охранка лаьцар, цунна топаш техар Севастопольски набахта.

Вайга хьакхаьчача восстанех долча документаша тешал ду, кулгалхой политически хила ма беззара хинна хилара а цар дунен халкъашта юкъерча бокъоний сий деш хинна хилара а. Ерригача европейски пачхьалкхенашка шоаш даьча кхайкарал тӀа броненосца фордахоша яздора: «Князь Потемкин Таврический» яхача эскадронни броненосца команда эрсий самодержавена духьала майрра къовсам болабаьб. Ерригача европейски правительствашка цу хьакъехьа хоам а беш, тхоай декхар лерхӀ оаха царга дӀахайтар. Ӏаьржача форда тӀа лелаш долча дерригача кхыча мехкий кемашта, укхазарча ерригача кхыча мехкий порташта хӀама дергдоацаш хиларах гаранти лулга». Вокх кхайкарал тӀа дувцар, революционни фордахой политически дӀадехарех: «Оаха хьадех цхьанна лоархӀаме а доацаш гаьннарча Маньчжуре аренашка Ӏоухаш дола цӀий соцадар. Оаха хьадех вӀалла тӀехьа а ца доахаш берригней духхьаларча, нийссача, къайлагӀча хоржамий бокъон кӀийлен тӀа Дерригача халкъа учредительни собрани гулъяр.

Тхо чӀоаггӀа тийша да, дог цӀена а къахьегаш а болча дерригача мехкашкарча граждерригача мехкашкарча гражданаштеи халкъаштеи паргӀато бахьан оахош лоаттабу къовсам чӀоаггӀа хьалоацараш хиларах».

Восстани яьча броненосца карагӀдаьннача майрача гӀулакхо доккха новкъостал дир пачхьаьа эскареи флотеи, берригача мехка революционни къовсам боаржабе. Потемкински дуӀа оагаяь пачхьаьа Росси йӀаьхача хана лаьттар метта ца йоагӀаш. Эрсий флота кемашка гӀолла чакхйийлар герз бе а долаш яьча выступленей талгӀеш. 1905 шера 13 ноябре восстани йир «Очаков» оалаш хиннача крейсера фордахоша. Восстани яьча крейсерах дӀакхийтар «Пантелеймон» яхача броненосца, массехк миноносца командаш, цхьайола фордий йистошкара экипажаш. Восстанена керте латтар денал дола революционер лейтенант Петр Шмидт. 1906 шера восстани ийккхар «Память Азова» яхача крейсер тӀа (Балтика). Кронштадте, Либове, Владивостоне, фордаш тӀарча кхыча крепосташка.

Владимир Ильич Ленина лакха мах бир «Потемкина» тӀа хиннача восстане — «революце эшаянза йола территори я» броненосец аьлар. «Одесски событей Ӏалаьмате боккха лоархӀам латт, — яздаьд Ленина, — духхьала укхаза царизма тӀема низа доккха дакъа, — бӀарчча броненосец, — гуччахьа революценгахьа даьнна хиларах. ЭгӀайича санна а хьайзар шийна де мел мегар а дир правительства из событи халкъах лочкъае гӀерташ, матросий восстани йолалушше тоӀае гӀерташ. Цхьанна хӀамо а гӀо динзар» (ПСС, Т. 10, оагӀ. 336).

«Потемкина» карагӀдаьнна революционни майра гӀулакх белгалдаь да советски искусства дуккхача произведенеш тӀа. Цунах лаьца книжкаш яздаьд, спектаклеш увттаяьй. Дерригача дунен экранаш тӀа гӀолла чакхдаьнна, цунах дола Сергей Эйзенштейна фильм, ерригача ханашка а дерригача халкъаша а арадаьхача киноленташта юкъе эггара дикагӀдарех цаӀ лаьрхӀад.

Павел ШИРОКОВ. (АПН).

ПИСЬМОШ

АЬННАЧА ДОШ ДАЦ

1984 шера декабрь бетта дениз дуккхаза дийхад оаха «водоканала» кулгалхошкара тхоай коара канализаци товяр. Деррига ков а цIен лармаш а хих хьалдизад, цIа антисанитарни хьале да. Тха дехараштa луш дола жоп массаза а цаI да: мел эшар дергда. Бакъда, цIаккха дий доалаш дац.

Тха коа бах 8 дезал. Цар хIаране бераш да, цхьабакъда, тха таро яц бераш коа ловза арадаха. 1985 шера январь бетта йолаяь ремонт хIанз а тIехь чакхъяланза я. ДогIаш делхача хана иккаш ювхаш мара тIава йиш яц тха цIенна.

Иштта, дергда яхаш тхо Iеха а деш, диззача шин шера хало лайтай тхога Малгобекски ПУЖКХ-и горисполкомен болхлоша. Тха тешам байнаб цар дешах. Цудухьа оаха оарц дех хьогара, хьамсара редакци.

А. АУШЕВА,
У. КУСИЕВА,
А. ЯНДИЕВА,
М. МАМИЛОВА,
город Малгобека Ленина улицагIа № 71 йолча цIагIа бахараш.

✦

ДОАКЪАР КИЙЧДЕШ — ЛАЬРХХIА ЗВЕНО

ЧIоагIа тоаснай даьгIенаш. ДIа-юха мел хьежача йол хьокхаш йоахк косилкаш. Ерригача аренашка хоза хеталуш хьаетталу хьекхача баьца хьаж.

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхозе йол хьокхаш йоалл нийс сагах латта лаьрхIа звено. Звенона кулгалдеш ва йоккха балха опыт йола механизатор М. И. Белкин. Цу коллективо колхоза правленеца договор оттаьй. Цунга хьежжа звено болхлоша эцаш дола алапи тийша хургда бухсоццаш хьахинначох, эггара хьалха аьла дикалах.

Доакъар кийчдара месячнике къаьнача, опыт йолча механизаторашца цхьана дакъа лоац дуккхача къоначар. Комсомольца Ф. Черкасова лелаю керда чоалхане косилка. Цунна лерттIа доал де карагIдоал Федора.

Наха техника хьаькъална лелаярах, бухсоццаш хьахулар дукхагIа хилийтара теркам тIабаха хиларо беркат лу. ДукхагIйолча майдашка хIанз буц хьекха яьннай. ДIахо йол йокъаеши фермашта юхе дIатIаувзаши хургъя звено.

А. СИНЧИНОВ,
тха штате воаца корреспондент.

✦

БАРКАЛ ХЬОНА, ЛОР!

Укх шера февраль бетта са нана Бекова Iашат геттара хала цамогаш хилар, дIа-юха хьа могаш яцар из. Оаха тхоашта могар дора из цу балах яккха гIерташ. Хоам бир центральни районни больнице. Цхьабакъда, цIаьхха цIийн давлени лакх а енна кхы а халагIа хилар са нана. Из кхетам чура яьлар.

Эшаш дар сихха лорий новкъостал. Цу ханна, тхона оарцагIъяьлар Назрановски мельзавода медпункта лор Хазбиева Фатима. Цо маха а теха меттайоалайир са нана. Дукхаха ялалехьа давлени а лохъяла йолаелар. Иштта балха говзал йолаш, лора хьалхашка латта декхар бехктокхаме хеташ цо кхоачашдарах дарба хилар унахочоа!

Цул тIехьагIа, бIу а ца къожабеш, биззача бетта цIагIа хьа а ухаш дарба дир цо са нанна. ХIанз нана дикагIа я, хьалгIеттай. ХIаьта геттара гIад а яха чIоагIа лорашта баркал оал цо.

Хьамсара редакци! Сай наьна, кхоаччарча гаргарча наьха, сай цIерагIа газете гIолла доккха, дег тIара доагIача дIайхача дешашца, баркал ала ловра сона Хазбиева Фатимана. Вахар ирзе, беркат долаш хилда хьа, наха чIоагIа эшаш йола лор!

М. АХИЛЬГОВ,
«Назрановски» совхоза гIишлоп участка мастер.

«СССР ЗАСЛУЖЕННИ КОНСТРУКТОРИ»
«СССР ЗАСЛУЖЕННИ ТЕХНОЛОГИ»
ЯХАЧА СИИЛЕН ЦIЕРЕХ ЙОЛА

ПОЛОЖЕНИ

1. «СССР заслуженни конструктори» «СССР заслуженни технологи» яха сийлен цIераш тел СССР Лакхехьарча Совета Президиумо конструкторски а технологически а организацей, Iилма-тохкама учреждений, производственни а Iилма-производственни а объединенейи предприятейи болхлошта, шоай технико-экономически хьокхамех дунен лакхехьарча боарамга хьежжа йола, принципиально керда техника а технологи а кийчъечеи юкъейоалаечеи шоашкара тIехдоккха дакъа юкъедахьарах.

2. «СССР заслуженни конструктори» «СССР заслуженни технологи» яха сийлен цIераш лу, конструкторски а технологически а организацеш, Iилма-тохкама учрежденеш, производственни а Iилма-производственни а объединенеши предприятейи чуйоагIача Iилмани техникай СССР Паччахьалкхен Комитета, СССР Iилмай Академе, СССР министерствайи ведомствайи представленех.

3. «СССР заслуженни конструктори» «СССР заслуженни технологи» яха сийлен цIераш техкача наха лу СССР Лакхехьарча Совета Президиума грамотеи оттаьча формах йола наькха тIа йоаллаю знаки.

4. «СССР заслуженни конструктори» «СССР заслуженни технологи» яха знакаш йоахкаю наькха аьтта оагIорахьа, уж сийлен цIераш еннача наькха СССР орденаш яле, царна лакхехьа йоахкаю.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

«СССР ЗАСЛУЖЕННИ КОНСТРУКТОР»
ЯХАЧА НАЬКХА ТIА ЙОАЛЛАЕЧА ЗНАКА

ОПИСАНИ

«СССР заслуженни конструктор» яха наькха тIа йоаллаю знак я дотув даьккха 32 мм лакхеи 30 мм шереи многоугольник выпукли окантовка а йолаш.

Знака хьалхашкарча оагIон тIа лакхерча даькъе марсеи жIовнеи сурт да, хIаьта лохерча даькъе — вIаши тIехбоалача шин лаврови саьрга сурт да. Знака юкъерча даькъе яздаьд «Заслуженни конструктор», цIе силикатни эмаль даькккхача лента тIа лохехьа дошув даьккхача алапашца яздаьд «СССР».

Знака тIехьашкарча оагIон тIа да наькха тIарча знака номер тIайола лента.

Знака тIара деррига сурташи йоазоши хьатIадоалаш да. Знака хьалхашкара оагIуви колодочка тIехеи оксидированни я

Наькха тIа йоаллаю знак «лерген» чIуген повкъосталца дIатосс 24,5х16 мм доккхал долча биъ са болча дотув даьккхача колодочках. ОагIонашкара чутеIа я колодочка. Сийрда-цIеча бесара муарови лента тIахьоарчадаь да цун юкъера дакъа. Знак барзкъах дIайоллаш бола маха боалл колодочка тIехьашкарча оагIорахьа.

Незильберах яь я знака а колодочка а лард.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

«СССР ЗАСЛУЖЕННИ ТЕХНОЛОГ»
ЯХАЧА НАЬКХА ТIА ЙОАЛЛАЕЧА ЗНАКА

ОПИСАНИ

«СССР заслуженни технолог» яха наькха тIа йоаллаю знак я дотув даьккха 32 мм лакхеи 30 мм шереи многоугольник, тIаьлниа окантовка а йолаш.

Знака хьалхашкарча оагIон тIа лакхехьарча даькъе марсеи жIовнеи сурт да, хIаьта лохехьарча даькъе — вIаши тIехбоалача шин лаврови саьрга сурт да. Знака юкъерча даькъе яздаьд «Заслуженни технолог», цIе силикатни эмаль даькккхача лента тIа лохехьа дошув даьккхача алапашца яздаьд «СССР».

Знака тIехьашкахьарча оагIон тIа да наькха тIарча знака номер тIайола лента.

Знака тIара деррига сурташи йоазоши хьатIадоалаш да. Знака хьалхашкара оагIуви колодочка тIехеи оксидированни я.

Наькха тIа йоаллаю знак «лерген» чIуген повкъосталца дIатосс 24,5х16 мм доккхал долча биъ са болча дотув даьккхача колодочках. ОагIонашкара чутеIа я колодочка. Сийрда-цIеча бесара маурови лента тIахьоарчадаь да цун юкъера дакъа. Знак барзкъах дIайоллаш бола маха боалл колодочка тIехьашкарча оагIорахьа.

Незильберах яь я знака а колодочка а лард.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

ДУВЦАР ХОЗА ДАЛЕ А...

Назрановски кирпичашкаеча завода коллективо доккхий социалистически декхараш тIаийцад: продукци маьхала яккхара шера план 30 декабре кхоачашъе, планал совгIа цхьа эзар сом мах бола кирпичашк йохка, заданел совгIа 20 эзар кирпичашк арахеца, къаьхьегама овсарле планал совгIа цхьа процент лакхъе, арахецача продукцега дIабода мах боагIачул ах процент лохбе. Мишта кхоачашду тIаийца декхараш?

Цу хаттара жоп а луш, завода директора Хаутиев Хьусена Мовле аьлар:

— Паччахьалкхен плани тIаийца декхараши тIехкхоачашдеш я тха коллектив.

Завода кулгалхочо дувцачох дика лел коллектива болх. Цхьабакъда, пхе бетта цо даьхача толамий итогашка хьежача хеталу М. Хаутиевна довзийтеш шийн предприятера гIулакхаш, цун хьокхамаш, коллективо къаьхьегаме доахаш дола мулаш. Цу уйлан тIа дIатIавигар со укх цифраша: Товарни продукци арахецара паччахьалкхен пхе бетта план 94 процент мара кхоачашъяьяц, тIадиса декхар 24 эзар сома маьха да. Етта кирпичашк арахецара пхе бетта задани 97,2 процент мара кхоачашъяьяц, халкъа боахамга дIа ца кхоачаш йисай 196 эзар кирпичашк. ХIаьта къаьхьегама овсарле планах йоагIачул 4,7 процент лакхагIа я. Иштта кхоачаш ца еш йисай тIаийцача социалистически декхарий кхыйола пункташ а. ТIаккха, дика лел тха болх яхаш директора дувцаш дари, пхе бетта итогий цифраша хьахьокхаш дари вIашка доагIаш мичад. Шийна хилча бакъахьа хетар да мотт сона директора сога дийцар.

Хьаэцаргья вай социалистически яхьа условеш. Цу даькъе укхаза сона дайнар санна доли сурт кхыча цхьаккха предприяте дайнадац. 1980 шера йола социалистически яхьа условеш йолаш я, цунна тIехьа доагIача шера яраш йоацаш я. ХIаьта укх пятилетка шоллагIча шера яраш йолаш я, кхоалагIча шера яраш яц, дIаладахача шера яраш йолаш я, укх шера яраш таханарча денга кхаччалца йоацаш я. Цу условешка хьежача цхьан шера социалистически яхь а лелаеш, вокх шера ца а лелаеш дуккхача хана дениз хьайоагIаш я завода коллектив. Профсоюзни организацеш из болх бе-бацха ца хеташ тесса лелабеш хилча, мичаб теш хьалхарча даькъе партийни организаце, иштта кулгалхочун оагIонгахьара бола тIахьожам. Хьагучох из болаш бац. ТIаккха йолаш яраш а, кхы болхлошта дIа ца йовзаш, каьхата тIа йинсай социалистически яхьа условеш.

Цу хьакъехьа са къамаьл хилар цу заводе 22 шера балха моттиг ца хувцаш къахьегаш волча предприяте ветеранаца, слесарий бригадираца Арапиев Iисий Ахьмадаца. Цо аьлар:

«Завода коллективо укх шера тIаийца договорнии социалистически декхараш сона довзаш дац».

ЦхьоалагIа май дездеча хана завода директора техача приказах цхьан тумагара кхаь тумага кхаччалца премеш еннай предприятерча 75 болхлочоа, вешта аьлча берригнешта а. Цу уравниловка яхьа гIулакх толхаду. Премеш болхлошта хьожаеш техар санна шоайла чIоагIа тара долаш да укх шера март бетта №37 йолаш болхлой дIабахара директора теха приказ а: «...балха ара ца баларах (прогулаш ярах) балхара заводера ер болхлой: Мархиев Ахьмад, Кусанин Сергей, Букалов Виктор, Плиева Малехкан, Албакова Лиза, Арчакова Макка, Гулиева Къурейш, Асканов Бембулат...» аьнна да приказ. Цхьабакъда, цу тIа хьоадаьдац цар мел прогулаш яьй, е хадданза прогулаш еш хиннаб уж, цул хьалхагIа малагIа бехк баьб царна. Цу тIа яздаьчох болхлой дIабахара бахьана дух тIа вала хала да.

Предприяте коа дIачуваьлча эггара хьалха бIарг тIаотт гувнаш а даь коа латтача тишача аьшка, цхьаккха тайпа лостам боацаш долча ковна. Иштта завода коа, цехашка гуш дац парте XXVI съездеи цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийи решенеш кхоачашъяра шерагIа яхь йоаржае болхлой тIахьехаш дола плакаташ, лозунгаш, транспаранташ. Укхаза доацаш да хьокхамий а яхье хьалхалаттарий а портреташ тIадола улгаш. Теркал а ца еш йитай цар гойтара агитаци а болхлошта юкъе беш бола кхетама болх а. Мичара мала вена шоашта хьалхара коллектива болх тоабарга дог доах укхаза?

Б. КОСТОЕВ.

Оаха яздаьчун лерагIа

«ХIанзза араяьннай...»

Иштта корта а болаш яр «Сердало» сатирически оагIо тIа 1985 шера 27-ча апреле кепатеха материал. Цу тIа дувцар город цIенъеча специализированни предприяте болхлоша шоай декхар лерттIа кхоачаш ца дарах города дуккхача учрежденей коашка нувхаш Iайналгах.

Цу хьакъехьа шоаш даьчох редакцега жоп дайтад «Грознефтеоргсинтез» объединене генеральни директора заместителa Х. Хаджимурадова. Цо язду, **материала тIа дийцар долаш дар да. ХIанз кхачан отходаш дIакхухьа лаьрххIа автомашина оттаяьчул тIехьагIа торгови организацешкареи больницашкареи кхы леткъац тхона. Кхачан отходаш дIакхахьара гIулакх кхы а сихдара духьа лиие тIа араяккха кийчъеш я цхьаькха цхьа спецавтомашина.**

Дуккхача хана дениз дика толамаш доахаш хиларца вовзаш ва Назранерча ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача заводе номер 44 йолча цехера токарь Муталиев Ювсап. Цо хьаяь оатхал тIахьожам боацаш дIаэц ОТК, хIана аьлча массехк шера шийн тамагIа долаш къахьег цо. ХIаьта тIахьожамхошта хов нагахьа Ювсапа тамагIа тIалатте, продукци брак йоацаш хургйолга.

Хадданза шийн балха говзал лакхъеш, ховш долчох тоъам ца беш хьавоагIа из. Муталиева беркате къахьегар терко ца еш дитац заводa кулгалхоша. Цунна тийннай дукха сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ.

СУРТА ТIА: токарь Ю. Муталиев.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬАЛХАРА ВЫПУСК

«Чечениигушвино» объединенена чуйоагIа шовзткъеи ялх совхоз, вурийтта завод, автохозяйство, кхыйола предприятеш. Цун я конструкторски бюро. Алхха комсаш кхеяь Iац объединене боахамаш, уж дуккха отраслеш йолаш да. Масала, республике чуэцаш дола кхоалагIа дакъа люцерна гIи цуп совхозаша лу, кхеду ялат, хьайбаш леладу. Цу тайпарча боахамашта кулгалдеш бола нах кIоаргга шоай болх ховш, хIанзарча ханара кулгалдара технически средстваш. кхыдараш довзаш хила беза.

Цудухьа, объединене дешара-курсовой комбинате хьайнйллаяр кулгалдеча кадрай резерв кийчъяра йола курсаш. Цига дийшача группана юкъебоагIар республика ийс совхозера керттера агрономаши управляющеши. Уж ба шоаш болча моттигашкарча специалисташта юкъера парте райкомаша мога а баь къоастабаьраш. Масала «Наурский» комсий совхозера вена ва управляющи В. Иванов, «Курчалойский» комсий совхозера ва управляющи А. Саидов, «Знаменский» комсий совхозера венав агроном М. Гиреев, кхыбараш.

Цу дешара кийчо яра болх баьбар К. А. Тимирязева цIерагIча юрта боахама Московски академе Iилманхой юкъе а оазаш. Цар хьехамца объединене лерргагIа чакхдаьккхадар совхозий кулгалдара кадрашта аттестаци яр, цунга хьежжа къоастабаьбар кулгалдара балха тIа бахийта мегаргбола кандидаташ.

Объединене дешара-курсовой комбинате укх деношка эггара хьалхара выпуск хилар кулгалдара кадрай резерв кийчъеча курсашка, технически средствашца Iалашъяьча кабинете дийшар цар. Курсашка занятеш чакхйоахаш хиннаб «Чеченингушвино» кулгалхой, специалисташ, республика хьалхле лелаеча совхозий кулгалхой. Цул совгIа хьехаш хиннаб К. А. Тимирязева цIерагIча юрта боахама Московски академе болхлой — доценташ, экономически Iилмай кандидаташ Ю. Атирбов, Ю. Королев, С. Чернов.

Курсашка ладийгIараша Iомаяьй теоретически курс: юрта боахам лелабара хIанзарча ханара интенсивни технологи, агропромышленни комплексе юрта боахама экономически механизм эггаяккхари экономика чIоагIъяри, кхыйола а разделаш.

Теоретически курс чакхъяьлча беррига ладувгIараш объединене дикагIдолча боахамашка директорий балхаш тIа стажировке хилар, кийчдир шоай выпускной балхаш. Курсий хьакъехьа дувцаш К. А. Тимирязева цIерагIча юрта боахама Московски академе доцента Чернов Сергей Епифановича аьлар:

— Укх тайпара дешар чIоаггIа лоархIаме да, хIана аьлча, дIа-юха аха ца бераш, шоаш болх бергболча объединене деш цар. Цул совгIа, программа оттаь я лаьрххIа комсаш кхеяра специализаци дикагIа караерзаергйолча тайпара. Къаьстта а белгалбаккха беза боахамашка хиннача стажировка боккха лоархIам. Хургволча кулгалхочоа йовз ниийслургйола халонаш, хьалхашка увтта чоалхане дешаш. Грознерча курсий хьалхара выпуск я тахан дийша яьннар, из тIеххьара хургьяц аьнна а хет. ХIаьта, гIо де тхо кийча да.

Шоаш даь выпускной балхаш довзийта дезаш ба дийшараш, царга ладувгIа кийча я комисси. Юрта боахамца ювзаеннача темаех боахамашта пайдане хургда аьнна шоаш даьча балхех дувца деза цар.

Новкъостал даьча Iилманхошта баркал а оалаш дийша баьннараш даькъала бувцаш къамаьл дир «Чеченингушвино» объединене начальника А. М. Конева.

Объединене эггара хьалха кийчбаьб шийна лаьрхIа кулгалхой, балха цар дика лар йитарга сатувсаргда вай.

С. АРЧАКОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ПАРАГВАЙ. ТIема зуламхо Йозеф Менгеле, хIаьта иштта Iаьдалаша озабезам беш хилар бахьан долаш хIанз а тIехь Парагвае хьулабенна лела кхыбола гитлеровцаш а, мехкара арабахар хьадийхар Асунсьоне хиннача демонстраце дакъа лоацаш хиннараша.

Латински Америка дуккхача мехкий газетий оагIош тIара Iойоалаш яц Менгеле цIи — Освенцим яхача концлагера тутмакхаш тIа «генетически эксперименташ» увттаьяча, 400 эзар саг кхалхара бехке волча лора-Iазапхочун цIи. Укх деношка аргентински столични «Насьона» кепатехаб Освенцима тутмакхаша «Iоажала малейк» аьнна цIи тилла хинна из вола моттиг хьайовзийтачоа боккха кхаъ лургба аьнна бола хоам. «Хьалохаш ва зуламхо» яха хоамаш кепадетт укх деношка дуккхача кхыча латиноамерикански газеташ тIа а.

СУРТА ТIА: демонстраце дакъа лоацараш. Хьалхарча плане — цIи хеза йола французски журналистка, юрист — Беата Клаосфельд.

АП—ТАСС телесурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ТЕРКАМА ЮКЪМОТТИГЕ

КПСС ЦК хинна Iилма-технически прогресс сихъяра дешаех йола совещании цига КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева яь доклади дерригача дунен тIарча массови информаце органий теркама юкъмоттиге латт. Советски Союз — йоккха индустриально-аграрни держава я, хIаьта цун экономика проблемашца, уж къоастаяра наькъашца чIоагIа хьашт да массане а.

Массови информаце средстваша белгалдоах, совещане экономика хьала кIоаргга критически анализ яь хилар, гуччахьарча а корта болаш долча а хьале халкъа боахама актуальни проблемаши перспективаши йийца хилар. «Москве хиннача совещане, — язду «Работническо дело» яхача болгарски газето, — белгалъю советски коммунистий парти КПСС XXVII съезда кийчо еш хилара Iалаьмате лоархIаме ха».

Мохк дегIабоалабелга, Iилма-технически прогресс сихъяра дола доккхий декхараш кIоаргга уйла тIаяхийта теркалду, эггара хьалха социалистически мехкашка, хIаьта Iомабу КПСС экономически социальни политика къаьстта лоархIамегIа долча лостамашкара цун организаторски творчески болх. «КПСС, — язду «Трибуна люду» яхача польски газето, — мохк социально-экономически дегIабоалабелга сихдара къаьгта, хоадам боллаш йола бIарчча программа йолаш я». «КПСС-а, — белгалдоаккх венгерски «Непсабадшага», — цIенхаштта дIадоладаьд гIулакх. Ше лаьрхIар чакхдаккха а могаргIа цунна, аьннар аьннача а долаш».

Шерра комментареш ю М. С. Горбачева доклада Iилма-технически прогресс сихъяра дош иштта ира лаггача Малхбузе а. Цига из ювзаенна я эггара хьалха чIоагIагIа яраш кот а йоалаш монополештеи тресташтеи юкъерча ирача конкуренти къовсамца. Из «прогресс» кхоачашъю, социальни программаш тайп-тайпара кIезиг а еш болхлой класса хьаштий чотагIа.

ХIаьта Советски Союза — из чIоагIа терkалду доазол арахьа а — цIаккха а деш дац социальни программаш кIезигъяра чотагIа. «Файнэншл таймс» яхача английски газето белгалдоаккх, совещане де лаьрхIа хувцамаш чакхдоахилга халкъа хьашташта зе даргдоацаш, социальни эшарашта лаьрхIача паччахьалкхен ассигнованеех цхьа сом тIера ца доаккхаш дергхилар. КПСС ЦК Генеральни секретара доклада тIа керттера лостамаш хьахьекха йола экономически реформа боккха исторически лоархIам болаш я, язду японски «Санкэй симбуна». Мелла чIоагIа малхбузехьа герзаш Iоадарца СССР экономика толхае гIерте а, — белгалдоаккх английски «Гардиана», — хIанз чакхъяккха лаьрхIа йоккха реформа кхоачашйича из кхы а чIоагIагIа а хургъя, халкъа вахара хьал лакхагIа хургда».

Малхбузехьа тIеххьарча хана Iилма-технически прогресс дукхагIа ювз герзаш Iоадарца, цун эггара къаьггагIа дола масал «седкъашкарча тIемай» рейгановски программа а йолаш. Цу программагIа Iилманен техниканеи карагIдаьнна керда дараш эггара хьалха ядерни герз тохара, дуккха нах хIаланбара тIадерзаде лерхI.

Цунца дувзаденна малхбузен кепайоазоно къаьстта чIоагIа теркам тIабохийт М. С. Горбачева укх дешашта: «Советски Союз дIахо йодача хана а хургъя мел могар деш, герзаш Iоаделга соцадара, бакъда, империализма агрессивни политикеи кхерами тIалаттача хана тIема кийчон совле кхычунга хилийта йиш йолаш дац вай».

КХЕРАМЕ РЕШЕНИ

Тайп-тайпарча американски администраце эшелонашка йIаьхха дискуссеш яьчул тIехьагIа США президента Рейгана шерра дIакхайкаяь йола заявлени яьй стратегически герзашта доазув оттадара дакъерча Советски Союзацарча хIанз долаш долча договорехи соглашенехи ВIашагIкхийттача Штаташта хетачун хьакъехьа. ХIанзарча дунен тIа цул лоархIамегIа йола проблема лаха хала да, хIана аьлча, из къоастаярах тийша да кхераме ядерни арсеналаш дIахо Iоаяра наькъагIа гIоргда дуне е СССР-аи США-неи юкъе хIанз долаш долча договоро ядерни катастрофа доазонга ца кхоачийташ гIулакх юхатеттаргда, яха дош.

Даьссача хабарех IоцIенйича президента заявлени укх тайпара маIан долаш я: тIема кийчон совле шоашкахьа хилийта гIерташ ВIашагIкхийтта Штаташ, ядерни герзаш Iоаделга юхадеташ йола договорни система йохаярга гIулакх кхоачаде гIерт, ОСВ-2 толхадаргара дIа а доладаь. Бокъонца гуш да цу договора эггара лоархIамегIа дола доакъош тIехь-тIехьагIа дукхагIа дIатеда американски администраци гIертилга, стратегически герз хьадарен дебадарен хьакъехьа оттаяь программаш кхоачашъяра никъ мукъабоаккхаргболаш. Из иштта доллаше а американски пресса деча хоамаша духхьала даккха хIама а доацаш тешал ду США администрацена юкъе ОСВ-2 Договор сиха а дизза а дIадаккхара тIехьа дола влиятельни низаш хилара.

Цхьабакъда, КIай цIа терпаланза далац хиланза а ца йоалаш цу тайпарча стратегически диверсена духьала американски общественноста, США союзникий оагIонгахьара а бIарччача дунен тIа а реакци хургйолга Рейгана заявленена хьалхха хилар, ОСВ-2 Договора положенеш хьаллацара президент тIахьехаш йола США конгресса сената резолюци. ХIаьта укх деношка, А-Ти-Ви яхача английски телекомпане хоам баь ма хиллара, Великобританеи ФРГ-еи американцашка дIахайтад, герзаш Iоаделга тIахьожама кIалхара далар кхерам ба, нагахьа санна (США а СССР а) оагIонгахьара договор кхоачаш ца деш совце, аьнна.

ЦаI шоллагIчунца хувцаеннача американски администрацеша боккха болх баьб ОСВ-2 Договор дохадеш (ховш ма дий из хIанз а сенато ратификаци яьза долга). Из договор доллаше а стратегически равновеси йохаяр, тIема кийчон совле шийна Iалашъяр духьа гаьна кхетар юкъерча боараме дола ядерни герз Малхбузен Европе дIа а оттадаьд, США-с стратегически герза керда класс хьа а яьй. Цунна тIаерзаяь я рейгановски администраце сихха кхоачашъеш йола «седкъашкарча тIемай» программа. Цул совгIа бIаргашта гуш оапаш бувцаш Советски Союз бехке яла а гIерташ президента Пентагона распоряжени еннай «ВIашагIкхийттача Штатий стратегически низашта модернизаци яра программа шеръе», аьнна.

Цу дешах йолча ТАСС заявленена комментареш а еш, «Антенн-2» яхача французски телепрограмма, массови информаце кхыйолча дукхагIйолча малхбузен средстваша а белгалдоаккх, шийн кхерамзле санна шийн союзникий кхерамзле а Iалашъе СССР чIоагIа лаьрхIа хилар.

ОККУПАНТАШ МАНЕВРАШ ЕШ БА

Тель-Авиве официально а доккхал деш а дIакхайкадаьд Ливанера израильски бIу «арабоаккхилга» чакхдаьннад, аьнна. Премьер-министра Переса кхыметтел аьннад хIанзчул тIехьагIа Израиль «ливански политикаца цхьаккха гIулакх долаш яц». Цхьабакъда, ма дарра аьлча, дувцар да, общественность тувлае дагахьа Тель-Авива доал деча сионистски верхушка дIайолаьча алхха пропагандистски трюка хьакъехьа. ХIанз а лаьгIъяланза я суверенни Ливанерча израильски агрессена духьалара дунен дуккхача мехкашкара протесташ. Ливанера «дIаболхаш» бола оккупанташ цига бусаш ба: шоаш хьадаьча марионеточни «Къулбехьен Ливана эскарца» цхьана «кхерамзлен зона» оалаш яр я цар мукъаца йоалийтар. Израила къулбаседен доазонна юхе гIолла дIабода 20 километр шера ливански территоре оаса ба из. 500 совгIа израильски «советникаши» ливански халкъа предателех, бандитех, наькха кортош доахарех вIашагIделла марионеточни «эскари» да укхаза хIанз а машаре бахача ливански наха Iазап тIалоаттадеш.

«Кхерамзлен зоне» хьаьйй чIоагIъяь израильски опорни пункташ. Израила оборона министра Рабина духхьал дIааьннад «нагахьа санна эшаш хуле» цу саххьате кердача тайпара шеррача масштабагIа Ливана чугIоргда израильски бIунаш. Кхыча дешашца аьлча, дувцар да эскар арадаьккхад яхилга а доацаш, цунна передислокаци яьй яхилга. Тель-Авиво данза ца йоалаш даьд из, ливански патриоташа царна духьала деча довнаша тIехь-тIехьагIа дукхагIа цар эскара зе деш хиннадаь.

«Къулбехьен Ливана эскарцара» наемникаш, ливански халкъа духьала даьча зуламех шоашта бенхам хилар кхераш гуччахьара террор еш ба. Дунен общественность чIоаггIа эгIазъюгаш хIама хилар ООН ханна долча низий составацара фински бIухой группа лочкъа а яь, аманатий хьисапе хIанз а хьа ца хецаш лелаяр. Белгалдаккха дезаш да, Тель-Авиво террористий га доахаш а бандитски акци ийса я ала гIерташ а хилар.

Ливана халкъ, мехка патриотически низаш ла безам болаш дац ливански территорех цхьа дакъа хIанз а оккупаци яь хиларца. Ливански сопротивлене патриотически фронта викало ма аллара, фронта бIухоша дIахо а бергба интервенташта духьала тIом, эггара тIеххьара израильски салте ливански лаьттара дIаваххалца.

Е. ЕГОРОВ,
В. ЧУКСЕЕВ,
Г. КУВАЛДИН.
(ТАСС).

Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац!

Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветеранаш кIезига бац Шаьла районерча Сержень-Юрта. Коталон 40 шу дизара цIейна накъабоагIаш цар хьинаре къахьийгар кагирхошца вIашагIбетталуш, тIемах, вахарах лаьца кагийча нахан мехкараштен дувцаш, машар бахьан къовсам лоаттабе уж тIахьехаш. Царна юкъе ва тIем тIа денал гойташ моастагIчох майра лийта Гайсуркаев Махьмад. Даьхено цунна еннай кхоалагIча степена йола Сийлен орден, шоллагIча степена Сийлахь-боккхача Даймехка тIема орден, «За боевые заслуги» яхеи кхыйолеи медалаш.

Тха корреспондента даьккхача сурта тIа шоана гу тIема ветеранаш Гайсуркаев Махьмади Межидов Мовлдии. Шоай юртарча юкъерча школа дешархошца вIашагIкхийттача хана.

З. АМЛИЕВА сурт.

ВАХАРА ТIИЙ

ДIадоладелар 1941 шера октибрь бетта денош. Безаме яц ара, даша санна еза морхаш лел сигала гIолла. Баьде я хьун юкъе ваьлча. Тайжина ена хьатIаэттар Iаьржа бийса а. МоастагIчо баьча гонна юкъе я 148 стрелкови дивизи. БIухой хьуна йистте сайцаб, гаьна доацаш дода доккха шера хий. Сатем боа ца беш са хиларга баьлар салтий. Юкъ-юкъе хьахозар оалхазарий оазаш, гаьнаш тIара гIа агар.

МоастагIа гонахьа хилар хоалуш дацар, вIалла воацаш санна тебавар из. Хих тIехъяла езаш яр колонна, цхьабакъда, цун гечо а ... довзаш, дIачутоссавала йиш йолаш дацар гIулакх. Дуккха а дийнач тIехьагIа хих тIий тиланза дарrдац, аьнна, соцам бир. Из хала кхераме гIулакх дар: цкъа дале, ха эшар, шоллагIа-дале, болх дIаболабича шоаш бола моттиг моастагIчоа гучайоаккхар. ХIаьта из де дезаш дар.

Сецца гIовттабир нах. кулг-юкъ дилача са мукъа даьлар. БIухоша болх дIаболабир. Метра тIеххьа метр туллаш тIий дIаьхдала доладелар. ХIаране низ кхобацар, салтечо, командира ший говзал тIайохийтар. Нах тешаш бар дивизи дийна юсе, котало а йоаккхаргхиларах, гонна юкъера ара ца боалалой, деррига а дайнал. Мелвала, низ кхобе йиш йолаш дацар гIулакх.

Лакхе гIолла йолхача гIарагIурашта тIехьа хьежаш, царех хьог салтий. Уж санна гIайтта дIаарабаьнна моастагIех лата кийча бар мехка къонгаш. Де хIама дац, гIаьрахоша го баьб, из бохабанза баргбац.

...Балхага хьожаш вар саперни батальона хьаькъал дола командир Ванин. Дика специалист хиларал совгIа цо хIаране дог айдора, шийгара масал а гойташ, дIахьокхар тIий сихагIа мишта тилла даргда. Коммунисташи комсомольцаши хьалха а болаш, укхаза лаьттар а тIом бар.

Теба ваьгIа моастагIа деррига а зувш волга ховш дар, дивизи кIалхара ялийта безам болаш вацар из. Делкъал тIехьагIа ена хьаэттар «костыль» — бронированни йола самолет-разведчик. ТIий тулаш боахкача наха гонахьа кхийста в кхийста, дIаяхар аьрзи. Цхьа ха яьннача гIолла юха а ена, го Iоаккхаш яр, гуш дар, моастагIчоа тхо гучадаьннилга. Ди чакхдоалаш латте а, тIий тилла даьннадацар. Шеко яцар фашисташ лата кийчлуш хиларах. Разведкас а хоам бир, немцаша низ хьатIаозаш латт, царга автоматаши минометаши я, аьнна.

Къайле ца еш, ше ма даррa бакъдар дийцар салташка политболхлошеи командирашеи. ДIахайтар гIулакх кхераме долга. Дагабаьлар бIухошца. Массане а цхьа соцам бир: моастагIа хьатIакхачалехь тIий тилла дала деза. Кхы де хIама дац, герзашца Iалашбаь, дукхача немцашта гуччахьа дукхьала отта низ тоъаргбац. Барт болча, цхьа уйла йолча наха карагIдаргдоацаш хIама дац, эшаергъя моллагIа хало. Дивизе бар дуккхача къамех бола нах: эрсий, чувашаш, украинцаш, гуржий, белоруссаш, кхыбараш. Къамех тайп-тайпара бале а, цхьа дог, цхьа уйла яр массане а хиннар: моастагIа вохавелга, Даьхе мукъайоаккхилга. Цу гIулакха дийна биса беза салтий, тIий тилла даккха деза, фуннагIа-моллагIа хуле а. Боха ца бохаш, беррига а низ тIабахийта кхы а сихдир балхаш.

Са довш тIий тилла даьлар. Цу тIа гIолла хьалха тIехъяьлар дошлой разведка. Хил дехьа уж тIанийсбелар немецки разведкана. Дов доладелар, вайчарех лоархIа ца беш, моастагIий тIехьашка баьнна, байдар, чов хинна шоай эпсар вита а вита. Из дивизе штабе хьавоалавир.

Дивизе разведка командир вар опыт йола кавалерист. 1920 — 1923 шерашна цIи хезача Котовске дивизе бIухо хинна Кочин Иван. Говза йохайир цо немецки разведка. Хьабийллар цо вай бIухошта никъ.

Цул тIехьагIа тIаь тIа гIолла дехьаьннача группаца вар дивизе штаба начальник Касаткини укх мугIарий автори. Иштта цаI шоллагIчунна тIехьадоалаш тIема доакъош хил дехьа даьлар. Котало яккханзар цу дийнахьа моастагIчо. Вахара тIий а хинна, шин берд вIашагIа а хетта дIаэттар из тIий. Цу дийнахьа Iоажал эшайир оаха. Из эшаьр бар советски наьха барт-цхьоагIо, боарам боацаш Даьхе дукха езаш хилар, маьршача наха Iоажал яхьаш йоагIа фашизм ла ца могаш гоама хилар.

Ираз долаш лоархI аз се цу денал долча нахаца нийсвенна, царца цхьана коталон наькъагIа чакхвала сай денал хинна.

Итташ шераш дIанхад цу хана денз, дукха ха йоацаш вай мехко дездаьд сийлахьйоккха Котало яьккха 40 шу дизар. Цхьабакъда, тахан а тIехьа къаьгга дагадоагIа сона из ди, тIий туллаш боахка вай бIухой, царна тIера Iоиже хьацар, Хетаргахьа цIаккха а бIаргашкара дIадаргдац из сурт.

С. ЛЕВЧЕНКО,
тIема а къахьегама а ветеран.

Суда залера

БЕКХАМ БОАЦАШ ДИСАЦ ЗУЛАМ

«Эпсарий» кеп оттайий арабоал цхьабола кIантий. ВIашагIкхийттача доккхал а деш дувц шоаш мел меннад, мичара фу яьккхай, хьанга фу аьннад. Маларо корта бIогора боалабаь болча царна дег чу кура уйла йосс: аз даьр дохадергдар малав, сона дукхьала отта денел хургдар а малав! Пулакх довцаш наха кач ух. Цхьабакъда, шоаш даьчох жоп дала эттача фо дIадаха бургац санна мIаьдбале хул.

Иштта вар дукха ха йоацаш Сунженски района халкъа суда хьалхашка лаьтта М. И. Бабакиев а. Хьожаргда вай фу карагIдаьннад низах виза волча цу зIамигача сага.

Дика болхло ва, аьнна укх шера 24 апреле цIена автомашина елар Бабакиевна Карабулакски рудай йоацача завода директора. «Дикача болхлочо» шийна машина хьожаяьча дийнахьа ваха къаракъ а ийца, завода коа «пIаза» валлалца мелар ший новкъостаца В. В. Шляховца. Саррахьо чоапилг чура яла йолаелар, леладер фуд хацар, мичча бесса даьккха а, дов даккха безам эттар. Цу ханна Бабакиева бIарг кхийтар тIаь тIа гIолла тIехвоалача воккхача сагах. Iулацера къаьста хинна ши устагIа а боалабеш из юхавоагIача хана соца а ваь аьлар:

— Сога кхайкаварий хьо?

— Кхайкавацар, се-м дац хьога хатта хIама, — аьнна жоп делар воккхача саго.

— Соца къамаьл де доастам хет хьона, — аьнна дIакъовса а венна шийга да жега воаллача сага батах хIама техар.

Сакъердаме да цо суда хьалхашка эттача дувцар:

— Айса фу леладу ца ховш менна вар со.

Менна хилча бекхах кIалхара воалаш санна дувц къамаьл. ХIаьта законо дувцар-м кхыкхе да. Менна а волаш зулам дича бекх чIоагIагIа бе боагIа, аьнна къаьстта белгалдаьккха статья я.

Селла ээдел дайна воккхача сага юхь тIа кхуьдаш хьувзаргвацар Бабакиев, нагахьа санна цо болх беча коллективо из шийна могийтаргда, аьнна хеташ ца хилча. ХIаранеггара доаггIар хьадехаш, кхетама болх укхаза ца белга хьахьокхаш я завода директора Б. Долакова, профкома председатела В. Красниковас, транспортни цеха начальника А. Аушева кулгаш а яздаь Бабакиевна енна производственни характеристика. Дика дар мара во дар бIаргадайнадац цунгара, яхаш язду цар: производственни заданеш массаза а тIехкхоачашъяьй, техника дукха езаш а цунга хьожаш а ва, новкъосташа лоархI, сий ду цун. Дувцачох, IотIадаха хIама ца эшаш кIант ва!

— Ээдел, гIулакх долаш, дика болхло ва Бабакиев, — аьлар цо даьр дувца вIашагIкхийттача собране транспортни цеха начальника А. Аушева.

Собрани чакхйоаллеш соцам бир суд а ца еш коллективага кхетаве хьава Бабакиев, аьнна. Из дехар судага дIахазийта хьожавир общественни защитник... А. Аушев. Цхьабакъда, судо де доаггIар дир. Менна а волаш из зулам дар бахьан долаш Бабакиевна чувалла шу ха техар, теркаме эцанзар завода ходатайство. Цул совгIа дIахайтар завода кулгалхошка малара дукхьала цар къовсам ца лоаттабелга, кхетама болх коллективе эсала белга.

Хьагучча бесса, корта бохабу малараш меларах цIаккха а дикадар хиннадац. Мел чIоагIавар, аьнна, саг хIалакву цо. Мишта ваьлар ца ховш морально ийрчавоал, дIадоал цунцара эхь-ээдел, гIулакхаце хилар. Лоацца аьлча, шийна а наха а пайдана хилац. Цу наькъа тIа а баьнна тIеххьара а, зулам даь, суда хьалхашка эттар Грозне баха Х. Умарови С. Асуеви.

Ший новкъостаца С. Асуевца корзагIа валлалца къаракъ а меле, город Грозне Гудермесски улицагIа № 20 йолча цIен коа ший «порядок» оттае волалу Х. Умаров. ЦIогIарч а детташ, шушаш етташ наьха кизга бIалгаш чу а ухийташ, шоашка совца аьнна тIабаьхка нах бIеха мел дар оалаш чувха а беш дизза кхо сахьат доаккх цар харцахьа лелаш. Цигача корта бохабу малар кхы тIа а меле, юххера оаха мелдаьр мегаш да-кх аьле кизгаш а дохадий № 2 йолча квартире чубовл...

Шинне а жоп дала дийзар советски законашта хьалхашка. Даьчох, бехктокхамга хьежжа город Грозне Октябрьски района халкъа судо тайп-тайпара чубехка ханаш техар Х. Умаровнеи, С. Асуевнеи. ХIанз шоаш леладаьчун, тIехьагIа мишта дахаргда тхо, аьнна уйла е шортта ха я царна.

Уж набахте кхоачабаь никъ ба дер дайна лелар. УнахцIена, могаш бола кагий нах дуккха хана денз балха боацаш, наха даьр дуаш лийннаб. Уж харцахьарча наькъ тIа боалаш латтилга ца гуш хиннабац цIагIарбараш, ловлахой. Царга болх ца беш хIана лел хаьттадац милице участкови инспектора. Кортамукъабитарах шоаш даьр мегаьд, аьнна хеташ хиннаб уж.

Молачарех дукхагIбараш цхьаннахьа балха а общественни вахара а юкъе боаца нах ба. Хьаьнала къа а хьийга хьедаьккха ахча къаракъа доа ца а деш цIагIа дезала эшачунга дIаухийт, болх беш вола саг мукъавац юртаюкъе лела, къаракъаш мела.

Цхьабакъда, цхьаннахьа болх беш а воацаш ткъаь шиь шу даьнна А. Таймасханов ший тайпара «салоIаш» хиннав. Къаракъ менна дика кеп а оттаь ший новкъостаца Х. Дайтбековца цунна дегадох машен хехка. Грозне Краснофлотски улица тIа латтача наьха машина тIа а хайше, бийсана ха якача хана городе гIолла харцахьа - бакъахьа чуетташ, нах унзара боахаш из хехк. Бакъда, зулама никъ гаьна балац. ДIа а техе машен тIакIалтIайоаккх, кхы пайдана йоацаш йоха а еш.

Цар харцахьара никъ а суде хаьдар. ХIанз А. Таймасханов ший новкъостаца набахта «салоIаш» ва.

Цхьаккха а зулам гайна-ганза бекхам боацаш дитац законо. Безам бале а беце а, из кхетаданза баргбац малара тIехьбаьнна нах.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
Х. ШАДИЕВ.

ТЕРКАЛДЕ!

«Орбита» яхача фирменни тика чу-салоне (В. И. Ленина пр. 104) 1985 шера 18 июне денз 23 июне кхаччалца чакхдоаккх бос болча экрана

КIИРА

Нагахьа санна телевизор эца шо дагахь дале оаха хьех шо тхоай тика тIа дахкара. Укхаза шеррача ассортиментагIа я укх маркех йола бос бола телевизораш: «Рубин Ц202», «Рубин Ц208», «Иверия Ц202», «Кварц Ц202», «Спектр 738»; «Радуга 719»; «Таурас 736Д»; «Темп 738». Цу даькъе керда араяьнна, «Электрон Ц280Д»; «Фотон Ц381»; «Горизонт Ц355» а йолаш.

Цу деношка лаьрхIа лакха квалификаци йолча специалисташа гIо дергда шоана телевизора модель харжара, технически консультацеш тергья. Бос болча экрана КIИРА телевизор эцара эгтара дикагIйола ха я.

Ийдархой теркамга!

«Промтовары» яхача розничний махбеча объединене «Росхозторг» яхача базаца цхьана 18—20 июне ергья электрохолодильникаш йохкар-выставка.

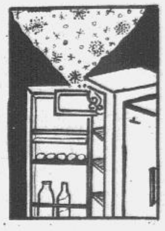

Шун хьахаржа а эца а йиш йолаш укхаза хургья шеррача ассортиментагIа йола тайп-тайпарча маркаегIа йола холодильникаш. Тхоай тикашка шо дахкар лов тхона.

АДРЕСАШ: № 32, «Техника в быту» — Орджоникидзе пр. 77; № 34, «Хозтовары» — Жигулевске ул. 6; № 78, «Хозтовары» — Кирова пр. «Промтовары» яха объединени.

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-технически училище 1985—1986 дешара шера дешархой деша дIачуэцилга дIахойт.

Укх профессеех:

Мехкдаьттен гази йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни бурув тохача бурильщика гIонча, 2-гIча разряда электросварщика болх бе а ховргдолаш.

Дешара ха — 1—3 шу.

Буровой гIулакх деш вола электромонтер.

Дешара ха — 3 шу.

Электрогазосварщик.

Дешара ха — 3 шу.

Слесарь-авторемонтник.

Дешара ха — 1—3 шу.

Химически анализа лаборант (мехкарий).

Дешара ха — 3 шу.

Топограф-геодезист,

Дешара ха — 3 шу.

Мехкдаьтта даккхара оператор.

Дешара ха — 3 шу.

Училище деша дIаэц 8—10 класс чакхъяьккха кагий нахи мехкарийи, эскарера цIабаьхка бIухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багIача хана дешархой Iалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагIа доагIача юкъарча алапех 50 процент ахча кара дIател. Училище деша вагIаш яьккха ха къахьегама стажаца дIалоархI. Дешар хьехаш ба юкъера - техническии лакхереи образовани йола мастераш.

Училища кхо курс чакхъяьккха а йистебовлаш дIалуш йола экзаменаш толаме дIаенна а болча кагирхошта юкъера образовани яккхарах долеи профессегIа квалификаци енна долеи диплом дIалу.

Училище чакхъяьккхараш специальностагIа болх бе хьожабу город Грозне. Деша отта безам болчо училище хьачулу директора цIерагIа ер документаш: заявлени, дийша хилара тешал, вахача моттигера справка, ваь ха тIайола тешал е паспорт, 6 фотокарточка 3x4 размер йолаш. Документаш хьачуийлу хIара денна 8 сахьат даьлча денз 16 сахьат даллалца.

Занятеш дIайолалу 1985 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагIий! Тха училище деша дувла!

Из чакхъяьккхачул тIехьагIа оашош хержача специальностагIа йоккха говзал йола болхлой хургда шоах, хIаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача из соцача кхаччалца.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — М. Гараева. «ЦIеннана». Леси Украинка цIерагIча Киевски Пачхаьалкхен академически эрсий драматически театра фильм-спектакль.
10.45 — Мультфильмаш: «Догамаш дола фаьлг». «Халиф-Чкъаьрийдуарг».
11.15 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Юртара аналйовхаш». Документальни фильмаш: «Юрта — тIехдика техника», «Керттера ориентир», «Iатта шурий чам».
15.30 — «Кострама — Хювинкяя — городаш - вежарий».
16.15 — «Кердадараш».
16.20 — Фильм — бераштa. «Ташкент — маьхка город».
18.00 — Исторе оагIонаш. Къовсаме цхьоагIо». Петербургски «Болхлой класс мукъаяккхара йола къовсама цхьоагIо» хьакхолларах.
18.40 — «Музей чу хиннар». Мультфильм.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — ДIалокх Игорь Гусельникова (фортепьяно).
19.20 — «Сийлахь-боккха хувцам хилар». Художественни фильм (1945).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Балетах», П. И. Чайковске балетни театр.
22.45 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «ЗIамига бараш санна». Телевизионни художественни фильм (ЧССР).
9.05 — «Ленински пхьоалера корабелаш». Телевизионни документальни фильм.
9.34 — «Могашле дика я, барнал хилда зарядкана». «Природоведени» яхача циклцара.
9.55 — «Гургал».
10.25 — Къаьнарча музыка концерт. Одессера передача.
10.55 — «М. Сервантеса «Дон Кихот» театре а, кино а изобразительни искусстве а.
11.30 — «Анискини Фантомасч». «Телевизионни художественни фильм. 1-гIа серн.
12.35 — «Шахматни школа».
13.05 — Французски мотт. Хьеха. 2-гIа шу.
13.35 — «Из земзетта дуне».
14.55 — «Кердадараш».
17.05 — «Боадон эммисараш». Телевизионни фильм.
17.25 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
17.40 — Документальни фильм.
17.50 — «Вай — интернационалисташ (нохчий меттала).
18.10 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.30 — Футболах йола СССР чемпионат. «Терек» — «Ростсельмаш». Перерыв йолча хана — «Бийса даьнъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Закон. Бокъо. Мораль». Передаче дакъа лоацаш ва НГIАССР прокурор А. Н. Ростов.
20.45 — «Халкъа мукъамаш».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Цхьан ахкан хроника». Кхо серн йола телевизионни художественни фильм, 1-гIа серн.
22.45 — «Псел яхача хи тIара город». г. Сумах дола телевизионни художественни фильм.
23.05 — «Кердадараш».

19 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Путешественникий клуб».
9.30 — «Сийлахь - боккха хувцам хилар. Художественни фильм (1945).
11.10 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Iилмани къахьегамеи цхьоагIо». Документальни фильмаш: «У барьера точности», «Кулг да, новкъост компьютер», «Клейна фу де мог...».
16.00 — «Кердадараш».
16.05 — «Зехьа дагадагIац ерригача Россене...». Эрсий литература патриотизма довхашка.
17.05 — А. Глазунов — № 4 йола ми-бемоль мажора симфони.
17.45 — «...Ялхайтта шу даьннеи боккхагIеи».
18.30 — Алкоголизмах доалача зенах дола Iилма-довзийтара фильм.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Нефтчи» — «Динамо» (Киев). 2-гIа тайм. Бакура трансляци. «Днепр» — «Зенит». 2-гIа тайм. Днепропетровскера передача. Перерыв йолча хана (19.45) — «Кердадараш».
20.45 — «Могаш хила безам бале». «Физкультуреи доги». 2-гIа передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Вай уж наькъаш дицдалийта йиш яц». Поэзи. С. Островой.
22.00 — А. Петухова кулгалду Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои эстрадно-симфонически концерт.
23.30 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Цхьан ахкан хроника». Художественни фильм. 1-гIа серн.
9.25 — «Юхакхайна, горнисташ!».
9.55 — «Анатомехи гигиенахи школьникашта». ЦIе къайле.
10.25 — Мультфильмаш: «ЦIаста лоама нана». «Малахита кIопилг».
11.10 — Рижски районни Культуре цIен «Ритенитис» яхача халкъа халхара ансамбла концерт.
11.30 — «Дезали школеи». Тележурнал.
12.00 — «Анискини Фантомаси». Телевизионни художественни фильм. 2-гIа серн.
13.05 — Немций мотт. Хьеха 2-гIа шу.
13.35 — Башкирски телевидене студе программа.
15.05 — «Кердадараш».
17.00 — Школьникашта. Кинопрограмма.
18.25 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.45 — КПСС ЦК апрельски Пленума (1985 ш.) решенеш — вахаре!». Яхьаша толам совбоаккх (нохчий меттала).
19.05 — Украина мукъаяккхар чакхдаккхарах йола «Котдала цхьа шу эшаш» яхача телевизионни документальни фильма премьера (Киев).
20.00 — «Бийса даьнъала, хийла шун, бераш!». Мультфильм — «Крот — художника.
20.20 — Киножурнал.
20.30 — Тхо долча хьоашал деш ва кинорежиссер. С. Мамилов.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Цхьан ахкан хроника». Художественни фильм, 2-гIа серн.
22.45 — «Кердадараш».

РАДИО

18 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
7.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
7.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
7.35 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.36 — Симфонически музыка концерт (гIалгIай меттала).
9.15 — «Предприяте подсобни боахам» (нохчий меттала).
9.30 «Къона тIехье» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Боккхийчарна берех лаьца.«ХIара воккхагIвар кхетамлур ва» яха беседа (гIалгIай меттала).
16.16 — «Халкъа демократе йолча хана — къамаш дегIадари вIашагIъэри». Беседа (эрсий меттала).
16.31 — «Производстве хьалхалаттараштa». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — Добрынин Вячеслава иллеш.
17.34 — «СалоIама миноташ» яха передача.
17.50 — «Партех, Ленинах, Даьхенах иллеш доах оаха», Концерт.
18.29 — Ашараш дIалокх Айдамировгlар Маликаси Айманеси.

19 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
7.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
7.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
7.35 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — Хьамсарча мехках дола иллеш: (нохчий меттала).
11.15 — КПСС XXVII съезда накъа долхаш. «Мишта нхоачашду социалистически декхараш?». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
11.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» (гIалгIай меттала).
15.15 — «Барт тайнача дезале» (эрсий меттала).
15.35 — «Социалистически яхьа дневник» (эрсий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала).
16.15 — «Вахара хьисап — советски» (эрсий меттала).
16.35 — Юртбоахама знаней радиошкола. «Фуна йолча люцернана — теркам» яха беседа (эрси меттйала).
16.45 — «Партноми яхьи» (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Баьцадаарий хьувкъам лакха хилийтара» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Ши саг» яхача Федоровски дувцара тIа оттаь радиокомпозици.
17.31 — Нах белакъеж.
17.55 — Лирически концерт.
18.28 — Халхара музыка.

Хоттамаш

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 22—27, Грозне 24—26 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 10—15, дийнахьа 20—25, градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Футбол

ХЬОАШАЛГIА ЯЬККХА КОТАЛО

Астраханерча «Волгарица» лайзар «Терек» хьоашалгIа а яха. Ловзар дIадолалуше а атаке бахар фусамдаьй, тамашие а дар из, из атака вай футболистий наIарашка бургац чу а тохаш чакхйоал. Грозненций защитникаша штрафной площадка чу теркала ца веш витача Маясова нийса чутох из. Счет 1:0 хул, грозненцаш эша а эшаш.

Цу толамо дог уроаттадаь астраханцаш геттара а тIатеIар «Терека» наIарашта. Цхьабакъда, вай республикера футболисташ беха хьовзанзар, цар хьагойтар шоаш кулгаш Iо а дахийта, коталонах догдилла ловза лаьрхIа боацилга.

КхоалагIа минута мара йолаеннаяцар денгара - денга дикагIа ловзаш хьавоагIача Садаев Умара астраханций наIарашта гарга а вена, Ю. Вострюхинга бургац дIаеннача хана. Цхьабакъда, къона форвард кIезига тувлавенна хьовзарах бургац нийса вратара тIакхийтар. ХIаьта, цул тIехьагIа итт минута яьлча полузащитника Кантемиров Таймураза из тайпа гIалат далийтанзар. Шин защитниках чакх а ваьнна, нийса чутох цо бургац. Счет 1:1 хилар.

Кхы а пхи минута ялале цIаьххаза а белгалваьлар Таймураз. Фусамдаьшта штрафной тохаш вар Синько, цо из наIарашка тохаргъя мотташ, беррига теркам цунна тIабахийтабар фусамдаьша, цхьабакъда, Синькос бургац Кантемировга дIалу. Штрафной площадка чу латтача тIеххьарчо цхьаькха а гол чутох.

ХьатIакхоач вай дикагIволча бомбардиро Садаев Умара ший говзал хьахьокха ха а. ЧIоагIа хьинар долаш а дукхагIдола дукъ шийна хьатIанийца а ловзар из. Цудухьа, хьалхара тайм чакхйоалача хана астраханцашта гол чутоха вIаштIехьа а доал цун. Цох кхоачам баь Iанзар Умар. Ловзара 68-ча минуте «Терека» совле кхы а дIачоагIъю цо бургац «Волгара» наIарашка а йохийташ. Счет 4:1.

Белгалданкха деза, «Терекo» шийх дог лазараша сатувсаш дола ловзар шига гойталга: ира, дIа-юха дика бувзам болаш ловзар футболисташ. ХIаьта а, цхьацца гIалаташ дувлийтар, цун тешал деш яр грозненцаша чакхъялийта шоллагIа бургац.

Иштта, счет 4:2 йолаш чакхдаьлар «Тереко» хьоашалгIа а яха чакхдаьккха ловзар.

ХIаьта, тахан вай республикера команда Грознерча С. Орджоникидзе цIерагIча стадиона тIа ловзаргья Ростоверча «Ростсельмашаца».

Т. ДИКАЕВ.

КЪАХЬЕГАМ БЕЗАБАЛИЙТАРА

Чакхдаьннад дешара шу. Дика къахьийга, шоай знанеш кхы а кIоаргъяь болаш кхаьчар дешархойи хьехархойи шоай каникулашка. ХIанз шортта ха я салаIа, сакъерда. Цхьабакъда, тха школа дешархой ловзеи сакъерден сихлуш бац. ХIана аьлча, дIайолаеннай къахьегама четверть.

Иштта школе вIашагIъеллай оаха производственни бригада. Цунна керте латт хьехархо М. Гуноев. Коллективана юкъебоагIараш, дукхагIча даькъе, ялхлагIчеи ворхIлагIчеи классашкара дешархой ба.

Еррига а кхаь гектара тIа свеклаш лелае, аьнна, декхар тIанийцад бригадо. ХIанзале белгалъяьккхай план а. ХIаьта из кхоачашъе а тIехкхоачашъе а дерхI дешархоша. Цу гIуланха юкъе шоай дакъа лаца гIерт хьехархой а. Иштта, болх дIаболабаьча хьалхарча деношка еррига а тха хьехархой коллектив барти цхьоагIон йолаш араяьлар тхоай бригадана новкъостал де. Дукха хьацар доаккхаш, беркате къахьийгар хьехархоша П. Хашиевас, А. Точиевас, З. Арапхановас, кхычар.

Цу дерригне новкъостал ду бераш къахьегама тIера долаш хьалкхеде, кхоана шоай лоIамагIа баха хайшача малагIа вахара никъ хьаллоацаргба, аьнна, тахане а уйла яйта. ХIаране ше-ший моттиг дIалоацаргъя цар вахаре. Цхьаннех ялат кхедер хургва, вокхох — инженер. Из дац кертердар. Керттердар да, цу тайпара йолча производственни бригадашка кхувш йоагIача тIехьено цхьа хIама кхетадар: мичча-хьа цар болх бой а общества пайдане а волаш саг ираз вахаргва из хьаьнала къахьегаш хуле.

А. ХАШИЕВА,
Сунженски района Галашкарча № 2 йолча юкъерча школа хьехархо.

Укх деношка В. И. Ленина цIерагIча культураи салаIарен парке хилар дешархошта наькъашка гIолла лелара бокъонаш мишта йовз хьожаш Заводской района пионерий ЦIено яь «Никъи сои — тешшаме доттагIий» яха конкурсни программа. Цига дакъа лоацаш яр 210 саг юкъевоагIа 13 команда.

Шоашта хьалхашка оттадаьча хаттарашта эггара дикагIеи дизза гIеи жоп делар Андреевски долине йолча «Радуга» яхача берий клуберчар.

Къаьст-къаьстача доакъашхошта юкъе наькъашка лелара бокъонаш дикагIа шоашта ховш хилар хьагойтар «Солнышко» яхача пионерски лагерерча Хаустов Толикеи, «Радуга» яхача берий клуберча Беликова Алласи, Ковалева Наташаси. Яхьашка котбаьннараштa делар маьхера совгIаташи призаши.

ФЕ ХИЛА

Хьалхавалара бокъонаш тIелхаяр бахьан долаш хул республике хулача ерригача автоаварех 33 процент яраш. Укх шера хьалхарча пхе бетта из бахьан долаш наькъашка хиннай 84 авари, 16 саг а вувш, 119 сага хала човнаш а еш.

ПОГНОС-а ОРС-е хьаьхо а волаш болх беш хинна Р. Д. Вахабова Грозненски района Толстой-Юрта юхxе машинаш дукхьала лелача наькъа даькъа тIа а ваьнна ший «Москвич» тIатехай дукхьала йоагIача грузовой автомашина. Легковой автомобила водитель шига хиннача човнех веннав.

Сунженски района Троицкая яхача станица цхьан улица тIа бийсана ха яххача хана шурий промышленноста объединене доалахьа йолча грузовика водитела В. Г. Бехоева В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода доалахьарча автобуса тIатехай ший машин. Автобуса чу хиннача шин пассажиран цун водитела А. Ю. Болговнеи хала човнаш яьй.

ДIадахача кIирагIа (6 — 13 июне кхаччалца), НГIАССР наькъашка хиннай 9 автоавари. Кхо саг вийнав, 10 сага хала човнаш яьй.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00183. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2872.